

Strategia
Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Lubomia na lata 2011-2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU.....	15
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	18
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY.....	18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	18
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	20
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	22
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	24
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	27
8. BEZDOMNOŚĆ.....	29
9. EDUKACJA.....	30
10. KULTURA.....	31
11. SPORT I REKREACJA.....	32
12. TURYSTYKA.....	32
13. SYTUACJA DZIECKA.....	34
14. OCHRONA ZDROWIA.....	38
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	41
16. POMOC SPOŁECZNA.....	42
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	54
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	56
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	60
20. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	68
21. ANALIZA SWOT.....	71
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	79
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	86
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	86
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	102
3. PROGRAMY I PROJEKTY.....	103
IV. UWAGI KOŃCOWE	111
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	112

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubomi przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2011-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

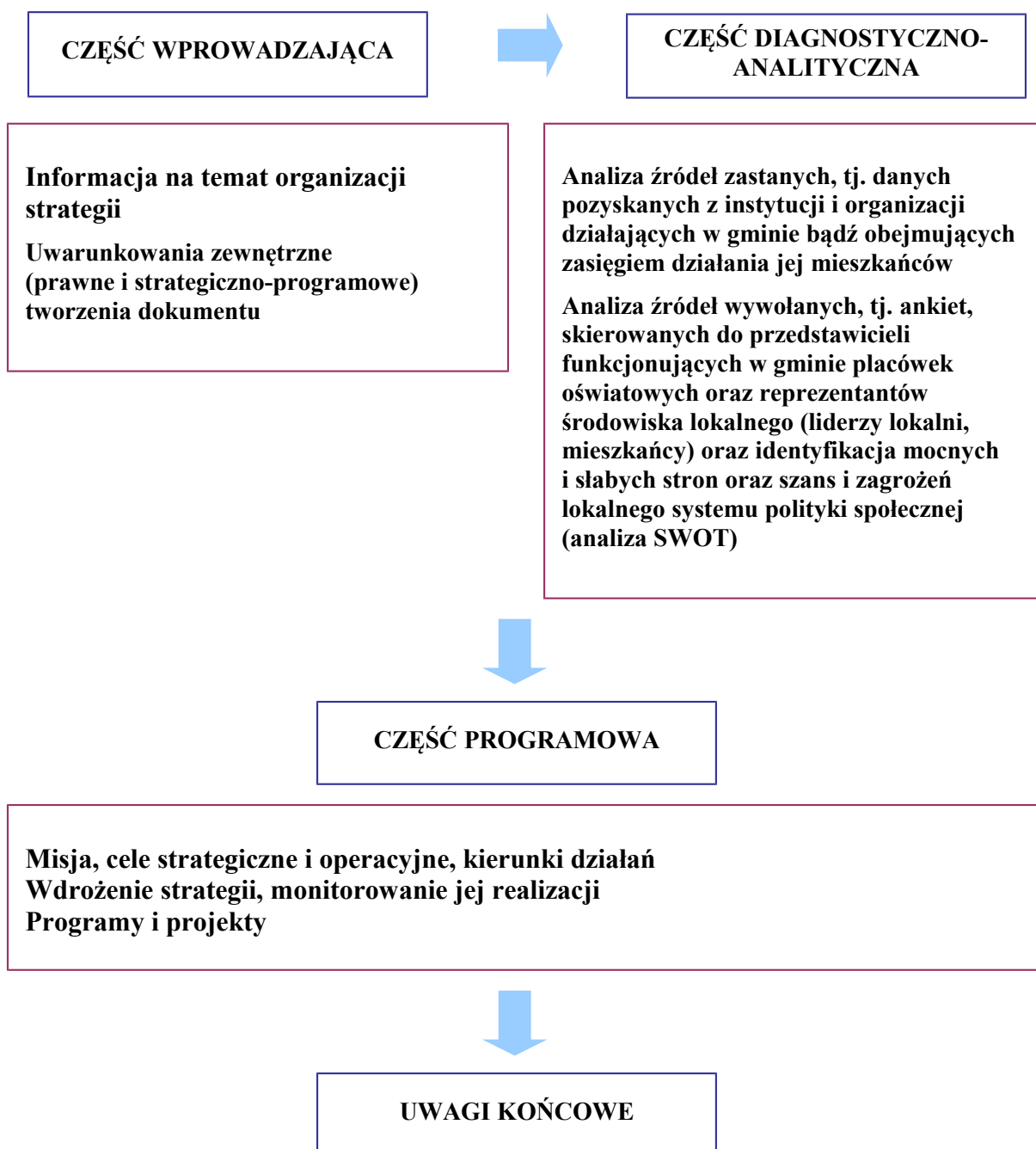
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu

wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58 poz. 514 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Strategia Lizbońska

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy, do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w zakresie Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości,
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia,
- poprawa jakości pracy,
- mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy,
- inwestowanie w zasoby ludzkie,
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele Nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 – Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiernych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, którego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Przyjęto, że Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin.
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin.

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację.

1. Rozwój ekonomii społecznej.
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji.
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych.
2. Rozwój budownictwa socjalnego.
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
5. Rozwój usług dla ludzi starszych.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego

Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przelamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności) oraz Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020. Stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Celem głównym Programu jest „Stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu”. Uznano, że rozwój ten należy rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej (wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej),
- społecznej (poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej),
- środowiskowej (zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności),
- infra-technicznej (podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej).

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005-2015

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005-2015 jest dokumentem, który wyznacza cele i zadania dla powiatu wodzisławskiego w zakresie polityki społecznej. Koncentrują się one w trzech obszarach strategicznych, tj. planistycznym i koordynacyjnym, rozwoju ekonomicznego i aktywizacji rynku pracy oraz rozwiązywania problemów społecznych. Cele są następujące:

I. Obszar planistyczny i koordynacyjny

1. Opracowanie, realizacja i bieżące weryfikowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych
2. Sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej
3. Opracowanie m.in. co trzy lata lub po każdym pełnym roku obowiązywania zmian ustawowych zmieniających w zasadniczy sposób zakres, obszar, działania i klientów pomocy społecznej diagnozy problemów społecznych w powiecie
4. Powołanie przy Staroście Powiatu Rady Polityki Społecznej
5. Przygotowanie programu szkoleń i zasad doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu

II. Rozwój ekonomiczny i aktywizacja rynku pracy

1. Aktywne zwalczanie problemu bezrobocia wśród grup szczególnie zagrożonych tym zjawiskiem – kobiet, osób długotrwale bezrobotnych, osób młodych do 35 roku życia oraz osób powyżej 50 roku życia
2. Zmiana struktury wykształcenia bezrobotnych oraz dostosowanie systemu kształcenia na terenie powiatu do potrzeb lokalnego rynku pracy
3. Aktywne zwalczanie bezrobocia i tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz poszerzanie i rozwijanie systemu zachęt dla zakładów zatrudniających osoby niepełnosprawne i upośledzone
4. Tworzenie przyjaznego klimatu i systemu zachęt dla przedsiębiorców generujących nowe stałe miejsca pracy na terenie powiatu
5. Zapewnienie przyjaznego klimatu dla tworzenia i reprodukcji elit lokalnych

III. Rozwiązywanie problemów społecznych (ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, ochrona macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-

wychowawcze, trudności w integracji uchodźców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna)

1. Ścisła współpraca z organizacjami społecznymi, kształtującymi lokalne społeczeństwo obywatelskie oraz tworzenie przyjaznych warunków do ich powstawania i funkcjonowania oraz rozwoju
2. Opracowanie i realizacja w jak najszerszym kręgu podmiotów programu rewitalizacji społecznej i zwalczania ekskluzji społecznej

3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Lubomia na lata 2011-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań (w tym wprowadzone w życie programy i projekty socjalne) oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Największe bariery we wdrażaniu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2005-2010 miały następujący charakter:

- finansowy (coraz wyższe nakłady na realizację zadań pomocy społecznej m.in. z zakresu umieszczania w domach pomocy społecznej i przeciwdziałania bezdomności, nakładanie na samorząd gminy coraz większej liczby zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego, niższe subwencje na oświatę, brak środków na komputeryzację filii bibliotecznych),
- lokalowy (deficyt pomieszczeń w OPS na utworzenie punktu doradztwa zawodowego i na spotkania okolicznościowe podopiecznych, ograniczona liczba pomieszczeń w bibliotece gminnej na czytelnie oraz organizację imprez czytelniczych),
- kadrowy (niewystarczająca liczba specjalistów).

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii obowiązującej do 2010 roku, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należy zaliczyć:

- poprawę bazy oświatowej i sportowej (termoizolacja budynków szkolnych, budowa wielofunkcyjnych hal sportowych i boisk w Lubomi i Syryni),
- utworzenie pracowni „Centrum Kształcenia na Odległość”,
- zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych (przy wykorzystaniu środków z PFRON),
- coraz większe wykorzystywanie środków z EFS na realizację zadań gminy o charakterze socjalnym i inwestycyjno-remontowym,
- udział OPS w realizacji projektów socjalnych skierowanych do osób bezrobotnych,
- znaczne rozszerzenie kompleksowej opieki prowadzonej przez OPS nad mieszkańcami gminy,
- rozwój działalności kulturalnej i artystycznej; zakup nowości wydawniczych przez biblioteki,
- tworzenie systemu oddziaływań profilaktycznych na dzieci, młodzież i dorosłych.

Programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych

W latach 2005-2010 zrealizowano następujące programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych:

- „Aktywna integracja społeczna i zawodowa na terenie gminy Lubomia” (cel: powrót na rynek pracy; beneficjenci: osoby bezrobotne, o niskich kwalifikacjach zawodowych),
- „Pokonać bariery”. (udział w projekcie PUP; cel: aktywizacja zawodowa i społeczna, beneficjenci: osoby bezrobotne),
- utworzenie pracowni „Centrum Kształcenia na Odległość” (cel: zwiększenie dostępu do edukacji; beneficjenci: mieszkańcy gminy, w tym osoby niepełnosprawne),
- „Trzymaj formę” (trzy edycje projektu w latach szkolnych 2006/2007-2008/2009; cel: kształtowanie nawyku zdrowego, prawidłowego odżywiania; beneficjenci: uczniowie gimnazjum),

- „Rozwijamy się wszechstronnie” – rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych (cel: stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju; beneficjenci: uczniowie szkół gminnych),
- „Szkłanka mleka” – program realizowany przez Agencję Rynku Rolnego (dwie edycje projektu w latach szkolnych 2007/2008-2008/2009; cel: promocja zdrowego odżywiania; beneficjenci: uczniowie szkół gminnych),
- „Zachowaj trzeźwy umysł” (cel: profilaktyka uzależnień; beneficjenci: uczniowie szkół gminnych),
- zakup mikrobusu dla przewozu osób niepełnosprawnych (dofinansowanie z PFRON),
- kształcenie uczniów niepełnosprawnych (dofinansowanie z PFRON; cel: pomoc materialna uczniom niepełnosprawnym),
- „Owoce w szkole” (cel: zdrowe odżywianie; beneficjenci: uczniowie),
- programy profilaktyczne (realizowane przez placówki oświatowe, GOK, OPS, organizacje pozarządowe),
- plany inwestycyjne (remonty budynków GOK, straży pożarnej, przedszkoli, dróg gminnych i powiatowych – w porozumieniu z samorządem powiatowym).

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania poprzedniej strategii nie udało się zrealizować następujących przedsięwzięć:

- utworzenie świetlicy środowiskowej,
- utworzenie punktu pomocy prawnej i psychologicznej,
- powołanie Centrum Integracji Społecznej,
- utworzenie Domu Dziennego Pobytu,
- utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób z problemami alkoholowymi i przemocy w rodzinie,
- utworzenie grup socjoterapeutycznych,
- rozwój wolontariatu.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Lubomia jest gminą wiejską, położoną w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, na prawym brzegu Odry i należy do najstarszych miejscowości regionu. Znajduje się w strefie nadgranicznej w odległości 15 km od granicy z Republiką Czeską oraz w sferze oddziaływań miast – Wodzisławia Śląskiego i Raciborza. Lubomia graniczy z gminami: Gorzyce, Kornowac, Racibórz, Wodzisław Śląski, Krzyżanowice i Pszów. Gmina zajmuje powierzchnię 41,8 km² i jest zamieszkiwana przez 8.079 mieszkańców (stan na 31.12.2009 r.)

Gmina Lubomia jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu wodzisławskiego. Pod względem administracyjnym gmina obejmuje 6 miejscowości, którymi są: Lubomia, Syrynia, Nieboczowy, Buków, Grabówka i Ligota Tworkowska. Wsie bez statusu sołectwa w gminie Lubomia to: Wielikąt, Bugłowiec, Trawniki, Tajchów i Nowy Dwór. Teren gminy jest wyjątkowy z uwagi na walory krajobrazowe i niezwykłą urokliwość poszczególnych miejscowości. Pierwsze udokumentowane ślady osadnictwa pochodzą z epoki kamienia (neolitu).

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Lubomia posiada słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Wpływ na taki stan rzeczy ma rozproszony charakter zabudowy miejscowości wiejskich, co generuje wysokie koszty budowy infrastruktury. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	71,5
liczba przyłączy wodociągowych	42,2
liczba podmiotów korzystających z sieci wodociągowej	2005
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	0

liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	0
liczba oczyszczalni ścieków	0

sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	–
liczba liczników	–
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	81
^{w tym} długość dróg gminnych (w km)	48,14

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w latach 2007-2009. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze edukacji, mieszkalnictwa, sportu i rekreacji. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2007-2009

inwestycje w 2007 roku
• wymiana źródła zasilania w kotłowni w SP w Syryni • remont chodnika i nawierzchni przy ul. Powstańców Śląskich w Syryni • budowa chodnika przy ul. Głównej w Bukowie • remont parkingu przy Ośrodku Zdrowia w Lubomi • remont nawierzchni ul. Krzyżowej w Syryni
inwestycje w 2008 roku
• zakup i montaż urządzeń na placu zabaw w Syryni • przebudowa ul. Sportowej w Lubomi • przebudowa ul. Parkowej w Lubomi • budowa hal widowiskowo- sportowych (przy szkole w Syryni i w Lubomi) • nawierzchnia i ogrodzenie placu na terenie SP i Gimnazjum w Syryni • modernizacja budynku przedszkola w Lubomi • zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych • modernizacja budynku WDK w Syryni
inwestycje w 2009 roku
• remont sieci wodociągowej przy ul. Tartakowej i Niepomucena w Lubomi • remont ulic Ogrodowej, Rogozina i Nowej w Syryni • wykonano nakładkę asfaltową przy ulicy Pogrzebieńskiej w Lubomi • remont chodnika przy ul. Asnyka w Lubomi • modernizacja elewacji budynku Ośrodka Zdrowia w Lubomi • remont ul. Tartakowej • remont miejsc postojowych przy ul. Tartakowej i OSP w Lubomi • wykonanie monitoringu przy ul. Szkolnej oraz ul. Mickiewicza w Lubomi • zakup klimatyzacji dla OSP Lubomia • remont i termomodernizacja budynku przedszkola w Lubomi • remont drogi gminnej ul. Słoneczna w Syryni

- remont miejsc postojowych w rejonie cmentarza komunalnego w Lubomi
- projekt kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Lubomia

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W związku z planowaną inwestycją rządową, jaką jest budowa Zbiornika Racibórz Dolny, w gminie Lubomia opracowany został wstępnie projekt wsi Nowe Nieboczowy, dający szansę na wzmocnienie skali nie tylko budownictwa mieszkalno-rekreacyjno-socjalnego, ale także na stworzenie miejsca o nowoczesnej infrastrukturze drogowej i kanalizacyjnej.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Lubomia posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg komunikacji kołowej, odpowiadającej strukturze zagospodarowania przestrzennego wewnątrz gminy i jej powiązaniom zewnętrznym. Na sieć drogową gminy składają się drogi wojewódzkie, powiatowe, drogi gminne oraz drogi niezaliczone do żadnych kategorii dróg publicznych.

Podstawowym środkiem przewozowym jest autobus. Większość linii kursuje wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Dostępność komunikacyjną gminy stanowi sieć autobusów PKS oraz prywatny transport mikrobusowy łączący gminę Lubomia z sąsiednimi gminami. Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy wsi: Lubomia, Syrynia i Grabówka, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Buków, Ligota Tworkowska i Nieboczów.

Głównym szlakiem komunikacyjnym gminy Lubomia jest droga wojewódzka 936 prowadząca do przejścia granicznego z Republiką Czeską (przez Krzyżanowice do Wodzisławia Śląskiego). Droga ta to także główny szlak komunikacyjny do Raciborza. Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: PKS Racibórz, PKS Rybnik, MZK Jastrzębie-Zdrój, PKM Racibórz.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa towarowa. Istnieje także linia kolejowa towarowa obsługująca Zakład Odzysku Węgla „Buków” w Bukowie. Najbliższe stacje kolejowe pasażerskie znajdują się w Raciborzu i Wodzisławiu Śląskim.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2009 roku gmina Lubomia liczyła 8.079 mieszkańców, w tym 4.176 kobiet, które stanowiły 51,7% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 193 osoby na km².

W rozwoju demograficznym gminy Lubomia występuje charakterystyczny dla Polski trend polegający na okresowym „falowaniu” przyrostów lub ubytków liczby ludności. Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała niewielkim zmianom. W latach 2008-2009 miał miejsce spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, a wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym i starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.867	1.870	1.812
liczba osób w wieku produkcyjnym	5.007	4.989	5.009
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.200	1.199	1.222
ogółem	8.074	8.058	8.043

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Wpływ na sytuację demograficzną w gminie miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba urodzeń żywych	90	96	108
liczba zgonów	70	84	78
przyrost naturalny	20	12	30

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	5	7	15
saldo migracji w ruchu zagranicznym	8	10	9
saldo migracji ogółem	13	17	24

Dane Urzędu Gminy w Lubomi

Spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie nie wynikał z dietności rodzin, o czym świadczy stale zwiększająca się liczba urodzeń żywych. O korzystnym przyroście naturalnym

(od 20 w 2007 r. poprzez 12 w 2008 r. do 30 w 2009 r.) współdecydowała niższa od liczby urodzeń żywych, liczba zgonów, która w analizowanym okresie ulegała wahaniom.

Jeśli chodzi o saldo migracji, było ono dodatnie, z roku na rok coraz wyższe – z 13 w 2007 r. do 24 w 2009 r. O ile saldo migracji w ruchu zagranicznym ulegało wahaniom, o tyle saldo migracji w ruchu wewnętrznym zwiększało się.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane kwestie. Pierwsza z nich dotyczy zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży. Druga natomiast odnosi się do wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dopasowanie oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Teren gminy zajmują pola uprawne, łąki, parki, sady, drzewostany leśne oraz zbiorniki wód powierzchniowych. Wiejski charakter gminy Lubomia determinuje jej gospodarkę, ma ona charakter przemysłowo-rolniczy. Na terenie gminy działają stosunkowo duże zakłady (głównie branży rzeźniczo-wędliniarskiej). W gminie występuje drobny przemysł oraz zakłady produkcji rolnej. Rozwija się hodowla zwierzęca (drobiu, trzody chlewnej, bydła). Jednak w strukturze własnościowej gospodarstw rolnych dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych, pracą na własny rachunek zajmuje się ponad połowa mieszkańców gminy. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		2.240,63
w tym:	grunty orne (w ha)	1.820,73
	sady (w ha)	77,00
	łąki i pastwiska (w ha)	342,90
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		381,63

powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)	322,03

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W latach 2007-2009 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie zwiększała się. Działy one głównie w takich sekcjach, jak: działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna (201), handel i naprawy (80), budownictwo (30) i przemysł (5), ochrona zdrowia i pomoc społeczna (5), hotele i restauracje (4), pośrednictwo finansowe (3), łowiectwo i leśnictwo (1). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	–	–	–
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	298	299	340
liczba podmiotów ogółem	298	299	340

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1
przemysł	5
budownictwo	30
handel i naprawy	80
hotele i restauracje	4
transport, gospodarka magazynowa i łączność	10
pośrednictwo finansowe	3
obsługa nieruchomości i firm	–
administracja publiczna i obrona narodowa	–
edukacja	–
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	5
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	201

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Należy dodać, iż powstające nowe działalności gospodarcze zazwyczaj miały charakter rodzinny. Duże zakłady, oprócz już istniejących od kilkunastu lat, nie powstawały.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim, w latach 2007-2009 liczba osób bezrobotnych w gminie Lubomia ulegała zmianom – od 229 na koniec 2007 roku poprzez 161 osób na koniec roku następnego do 225 osób na koniec roku 2009. Wśród pozostających bez pracy w dwóch poprzednich latach większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec w kolejnych latach wyniosła: 137, 85, a w roku 2009 większość bezrobotnych to mężczyźni – 115 (kobiet bez pracy było 110). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba bezrobotnych w gminie	229	161	215
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,6%	3,2%	4,3%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	137	85	110
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	59,8%	52,8%	51,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2007-2009 w powiecie wodzisławskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
stopa bezrobocia w powiecie wodzisławskim	11,2	7,5	10,4
stopa bezrobocia w województwie śląskim	9,2	6,9	9,2
stopa bezrobocia w kraju	11,2	9,5	11,9

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 powiat wodzisławski charakteryzował się niższą, w stosunku do kraju, ale wyższą w stosunku do województwa śląskiego, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w roku 2008 stopa bezrobocia obniżyła się, a w 2009 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2009 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	70	33	47,1	staż pracy	bez stażu	57	35	61,4
	25-34 lata	65	44	67,7		do 1 roku	35	22	62,9
	35-44 lata	30	19	63,3		1-5 lat	44	22	50
	45-54 lata	32	13	40,6		5-10 lat	26	14	53,8
	55-59 lat	14	1	7,1		10-20 lat	30	10	33,3
	60-64 lata	4	0	0		20-30 lat	12	3	25
							30 lat i więcej	11	4
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	25	7	28	wykształcenie	wyższe	21	14	66,7
	1-3 miesiące	82	39	47,6		policealne i śr. zawodowe	51	28	54,9
	3-6 miesięcy	55	33	60		średnie ogólnokształcące	16	13	81,3
	6-12 miesięcy	24	15	62,5		zasadnicze zawodowe	87	36	41,4
	12-24 miesiące	14	9	64,3		gimnazjalne i niższe	40	19	47,5
	pow. 24 miesięcy	15	7	46,7					

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata (135 osób), często bez doświadczenia zawodowego (57 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy oraz od 3 do 6 miesięcy (w sumie 137 osób), osoby bez stażu pracy (57 osób) i ze stażem pracy od roku do 5 lat (57 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (87 osób), policealnym i średnim zawodowym (51 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (40 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (30 osób) i 45-54 lata (32 osoby), osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy (24 osoby), osoby ze stażem pracy do 1 roku (35 osób) i od 10 do 20 lat (30 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (67,7%) i 35-44 lata (63,3%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 12 miesięcy (64,3%), osób bez stażu pracy (61,4%) i ze stażem pracy do roku (62,9%), a także od 5 do 10 lat (53,8%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (66,7%) i średnim ogólnokształcącym (aż 81,3%).

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	0
górnictwo i wydobywanie	7	0
przetwórstwo przemysłowe	25	1
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0
budownictwo	7	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	29	2
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	0
transport i gospodarka magazynowa	7	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	28	0
edukacja	3	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	0
pozostała działalność usługowa	9	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (28), przetwórstwo przemysłowe (25). Liczba dostępnych na koniec 2009 roku ofert pracy dla bezrobotnych z gminy była niewielka (łącznie 3 oferty, z czego 2 dotyczyły pracy w handlu).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle, administracji publicznej i obronie narodowej, a także w przetwórstwie przemysłowym oraz pozostałych usługach.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnim oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2007-2009 liczba mieszkań w gminie Lubomia nieznacznie, lecz stale, spadała (z 28 w 2007 r. do 24 w 2009 r.). Zmniejszała się tym samym liczba izb (z 72 w 2007 r. do 58 w 2009 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 1.528 m² w 2007 r. do 1.376 m² w 2009 r.). Nieznacznie zwiększyła się powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 54 m² do 57 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (z ok. 13 m² do 14 m²). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba mieszkań	28	24	24
liczba izb	72	58	58
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	1.528	1.376	1.376
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	54	57	57
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	13	14	14

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W latach 2007-2009 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie ulegała wahaniom (od 11 w 2007 r. poprzez 22 w 2008 r. do 13 w 2009 r.). Tym samym zmieniała się również liczba nowych izb oddanych do użytkowania (62 w 2007 r., 134 w 2008 r. i 88 w 2009 r.) oraz powierzchnia użytkowa mieszkań (1.683 m² w 2007 r., 3.249 m² w 2008 r. i 2.399 m² w 2009 r.). Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania w sumie 11 nowych budynków (w 2009 r.) o łącznej powierzchni użytkowej 4.172 m². Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	11	22	13
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	62	134	88
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	1.683	3.249	2.399
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	3	5	3
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	1.536	1.644	992

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez samorządy gminne. W gminie Lubomia jest ona realizowana przez Urząd Gminy.

Tabela 15. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	0	0	0
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	0	0	0
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	0	0	0

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W latach 2007-2009 Urząd Gminy w Lubomi nie przyznał żadnego dodatku mieszkaniowego.

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Lubomia jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy, ulegając nasileniu w okresie zimowym, i dotyczy głównie mężczyzn z problemem alkoholowym.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia (poprzez kierowanie bezdomnych do schronisk i domów dla bezdomnych znajdujących się poza gminą). W latach 2007-2009 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka i ulegała nieznacznemu wzrostowi (liczba rodzin: z 2 w 2007 r. poprzez 4 w 2008 r. do 8 w 2009 r., liczba osób w rodzinach z 2 w 2007 r. poprzez 4 w 2008 r. do 8 w 2009 r.). Schronienie osobom bezdomnym zapewniały: Dom dla Bezdomnych „Arka N” w Raciborzu, Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Wodzisławiu Śląskim i Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Agape w Mariance Rędziańskiej, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Rybniku oraz Ośrodek readaptacyjny „ETOH” – Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej. Na koniec 2009 roku przebywały w nich odpowiednio 3, 2 i 1 osoba z gminy.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2008/2009 w gminie Lubomia funkcjonowało 8 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 2 szkoły gimnazjalne. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Gminny Zespół Obsługi Placówek Oświatowych ul. Korfantego 71, 44-360 Lubomia	943	94 (oraz 56 pracowników obsługi)
Przedszkole Lubomia, ul. Szkolna 5, 44-360 Lubomia	232	17
Przedszkole Syrynia ul. Krzyżowa 2a, 44-361 Syrynia		
Przedszkole Nieboczowy, ul. Wiejska, 44-360 Nieboczowy		
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. Szkolna 2, 44-360 Lubomia	459	45
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia		
Punkt Filialny ul. Rzeczna 20, 44-360 Nieboczowy		
Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. Szkolna 2, 44-360 Lubomia	269	32
Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia		

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Centrum życia kulturalnego i rozrywkowego Lubomi jest Gminny Ośrodek Kultury, będący organizatorem licznych imprez masowych i kameralnych. Ośrodek oprócz wystaw artystów amatorów prowadzi kursy językowe, kółka taneczne, kurs prawa jazdy, aerobik, a także znajduje się w nim kawiarenka internetowa. Uatrakcyjnieniem oferty ośrodka są również wycieczki i wyjazdy m.in. do teatru i operetki. W budynku Gminnego Ośrodka Kultury mieści się także Gminna Biblioteka Publiczna. Zarówno GOK, jak również biblioteka posiadają swoje filie w Syryni, drugim co do wielkości sołectwie gminy Lubomia. W miejscowości funkcjonuje również kino „Odra” zlokalizowane przy ul. Mickiewicza. Wieloletnie i piękne tradycje gminy propagują chóry: „Echo” z Syryni, „Lutnia” z Lubomi oraz zespoły folklorystyczne: „Johanki” z Nieboczów i „Syryniczki” z Syryni. Lokalne tradycje pielęgnują prężnie działające cztery Koła Gospodyń Wiejskich.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury, Lubomia, ul. Mickiewicza		
Wiejski Dom Kultury, Syrynia, ul. 3-go Maja		
Świetlica, Buków, ul. Główna		12
Świetlica, Nieboczowy, ul. Wiejska		(8,75 etatu)
Świetlica, Ligota Tworkowska		
Biblioteka Publiczna, Lubomia, ul. Mickiewicza	1400	6 (3,5 etatu)
Biblioteka Publiczna, Syrynia, ul. 3-go Maja		
Punkt Filialny w Nieboczowach		

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również na jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność. Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie Lubomia sprzyja dobra infrastruktura sportowa. Składa się na nią 5 obiektów sportowo-rekreacyjnych, ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego w Nieboczowach i Bukowie.

Wysokiej klasy obiekty sportowe w gminie:

- zewnętrzne boisko sportowe przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Lubomi, które posiada wysokiej klasy sztuczną nawierzchnię poliuretanową, oświetlenie o mocy 12 tys. W, nagłośnienie i monitoring, a wymiary boiska: 44m x 23 m. (zainstalowano na nim następujące gry: piłkę ręczną („mała nożna”), siatkówkę, tenis ziemny, koszykówkę, istnieje możliwość gry w badmintona),
- hala sportowa (o wymiarach 24m x 53m) przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Lubomi posiada wysokiej klasy sztuczną nawierzchnię poliuretanową, oświetlenie o mocy 20 tys. W, nagłośnienie i monitoring (zainstalowano w niej następujące gry: piłka ręczną („mała nożna”), siatkówkę, tenis ziemny, koszykówkę),
- zewnętrzne boisko sportowe przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Syryni (identyczne z boiskiem przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Lubomi),
- hala sportowa przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Syryni.

Istniejącą infrastrukturę sportową uzupełniają 4 kluby sportowe piłki nożnej: LKS „Silesia” w Lubomi, „Naprzód 32” w Syryni, „Odra” Nieboczowy i „Wypoczynek” w Bukowie. Młodzi mieszkańcy gminy mają możliwość trenowania w drużynach trampkarzy i juniorów w Nieboczowach. Każdy klub sportowy ma do dyspozycji swoje boisko wraz z odpowiednim zapleczem.

12. TURYSTYKA

Gmina rozwija funkcję turystyczno-rekreacyjną, głównie za pomocą ośrodków rekreacyjnych i wypoczynkowych, a także ustalonych szlaków turystycznych, spacerowych i ścieżek rowerowych, wykorzystując zróżnicowane ukształtowanie terenu. Znajduje się tu wiele pięknych miejsc, do których należy Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Wielikąt”.

Staje się on celem wycieczek rowerowych (przez teren gminy przebiega trasa rowerowa 316Y). W skład Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Wielikąt” wchodzi m.in. dziewięć większych i kilkanaście małych stawów hodowlanych, w których oprócz rodzimych gatunków ryb (m.in. karasi, leszczy, okoni, piskorzy, płoci) występują również ryby pochodzące głównie z Chin i dorzecza Amuru, takie jak tołpyga pstra, tołpyga biała, amur biały i karaś srebrzysty. Wszystkie te okoliczności sprawiają, iż „Wielikąt” jest swego rodzaju rajem dla wędkarzy.

Gmina posiada wiele atrakcji turystycznych. W lasach na północny wschód od Lubomi znajduje się wczesnośredniowieczne grodzisko ziemne pochodzące z VII-IX wieku, zamieszkałe przez słowiańskie plemię Gołęczyców. Grodzisko ma kształt kolisty i porośnięte jest głównie lasem bukowym. Nieco dalej na wzgórzu zwanym Kotówką znajdował się średniowieczny zamek obronny. Zainteresowaniem turystów cieszy się kaplica pod wezwaniem św. Jana Nepomucena z ok. 1700 roku, zbudowana na rzucie ośmioboku, w stylu barokowym, konstrukcji drewnianej. W polu między Syrynią i Grabówką znajduje się „Pomnik Bordenowskiej Pani”, a na granicy pól między Syrynią, Grabówką i Lubomią można podziwiać zabytkowy kopiec graniczny, usypany najprawdopodobniej w latach 1793-94. Na terenie wsi Buków znajdują się dwa interesujące obiekty zabytkowe. Pierwszym z nich jest Kaplica Różańcowa z 1770 r., wykonana z drewna, konstrukcji zrębowej, na planie prostokąta; dach kryty jest drewnianym gontem, a drugim bardzo ciekawym obiektem jest drewniany spichlerz, tzw. sypaniec (konstrukcja wykonana z drewna i obrzucona gliną). Atrakcjami Bukowa są: Ośrodek Wypoczynkowy, Ośrodek Jazdy Konnej i minizoo. W Grabówce na szczególną uwagę zasługuje spichlerz z bardzo ciekawym portalem i kutymi drzwiami – obiekt o wyjątkowej architekturze pochodzący z XVIII wieku.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest kilka ośrodków wypoczynkowych oferujących pełną gamę usług turystycznych. Uzupełnieniem oferty turystycznej miejscowości jest baza gastronomiczno-turystyczna: Pod Grodziskiem (Lubomia), Pod świerkami (Lubomia), Klimek – dom przyjęć (Lubomia), pizzeria – Cafe Nova (Lubomia), Verona – dom przyjęć (Lubomia), Słoneczna (Syrynia), Bar Kibic (Syrynia), Amazonka (Buków), Baccara Cafe Bar – restauracja (Nieboczowy), Tabu – pub (Grabówka), Ośrodek Szkoleniowo-Rekreacyjno-Wypoczynkowy „Raj” (Lubomia). Ośrodek „Raj” dysponuje kąpieliskiem, plażą, polem namiotowym, boiskiem do siatkówki plażowej, kortami tenisowymi, oferuje również: sprzęt pływający (kajaki i rowery wodne), profesjonalny plac zabaw dla dzieci, bezpieczny brodzik, zjeżdżalnię wodną, tor kartingowy oraz minisalony gier.

Warto nadmienić, że w roku 2003 po raz pierwszy na terenie miejscowości Lubomia odbyła się masowa impreza o charakterze rekreacyjno-kulturalnym, poświęcona 700-leciu gminy, impreza ta na stałe weszła do kalendarza imprez gminnych i organizowana jest pod nazwą „Dni Gminy”.

Tabela 18. Obiekty rekreacyjno-sportowe oraz turystyczne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Ludowy Klub Sportowy SILESIA	Lubomia, ul. Sportowa 12
Ludowy Klub Sportowy „Naprzód 32”	Syrynia, ul. Bukowska 82
Ludowy Klub Sportowy „Orda”	Nieboczowy, ul. Wiejska 1
Ludowy Klub Sportowy „Wypoczynek”	Buków, ul. Główna
Hala sportowo-rekreacyjna przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Lubomi	Lubomia, ul. Szkolna 2
Hala sportowo-rekreacyjna przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Syryni	Syrynia, ul. Powstańców 26
Ośrodek Wypoczynkowy „Buków” (kąpielisko)	Buków, ul. Główna
Ośrodek Wypoczynkowy (kąpielisko) „Raj”	Nieboczowy, ul. Rieczna 1a
MiniZOO	Buków, ul. Główna 10
Ośrodek Jazdy Konnej	Buków, ul. Główna 10

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Lubomia została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 2 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni (liczba uczniów: 324),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lubomi (liczba uczniów: 404).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że obie placówki zatrudniają pedagoga, logopedę i pielęgniarkę. Ponadto ZSO w Lubomi zatrudnia doradcę zawodowego, natomiast żadna ze szkół nie zatrudnia psychologa.

Obie placówki prowadzą dożywianie uczniów i zgłosiły potrzebę zwiększenia o 34 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Również obie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej, natomiast żadna z nich nie prowadzi klas integracyjnych. Trudności z dojazdem do szkoły nie mają uczniowie żadnej ze szkół.

Obie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła historyczne, matematyczne, ekonomiczne, ekologiczne, teatralne, muzyczne, dziennikarskie, plastyczne) oraz zajęć przygotowujących do egzaminów, a także rekreacyjno-sportowych. Jednocześnie obie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne oraz gimnastyki korekcyjnej. Żadna ze szkół nie prowadzi zajęć psychoterapeutycznych.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie. Widoczne staje się zbyt małe zaangażowanie rodziców w proces wychowawczo-dydaktyczny. Pedagodzy zwracali również uwagę na zjawisko ubożenia rodzin. Powodowane jest ono m.in. bezrobociem, które – na skutek wyjazdu jednego z rodziców w poszukiwaniu pracy za granicę – generuje problem eurosieroctwa. Ankietowani podkreślali także występowanie w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej problemów agresji i przemocy oraz sięgania po środki uzależniające (alkohol pity w domu rodzinnym, papierosy i pojedyncze przypadki sięgania po narkotyki). Zdarza się niszczenie mienia społecznego oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na

temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży uczęszczających do Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Lubomi i w Syryni

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje (w obu placówkach, jednej lub żadnej)
sięganie po alkohol	w domu rodzinnym	1
sięganie po narkotyki	pojedyncze przypadki (poza szkołą)	1
palenie papierosów	10	1
ucieczki z domu	0	2
kradzieże	1	1
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	8	0
autoagresja	0	2
przestępczość ujawniona	1	1
niszczenie mienia szkolnego	9	0
udział w grupach negatywnych	0	2
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	13	0
przemoc w rodzinie	2	1
zaniedbanie przez dom	6	0
wykorzystywanie seksualne	0	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: nadużywanie używek w rodzinach i sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol, niszczenie mienia szkolnego, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, zaniedbanie przez dom oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować zachowania negatywne w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym problemy ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, agresji i przemocy domowej. W opinii ankietowanych trzeba również dokładnie rozpoznać poziom zaspakajania potrzeb uczniów, wykorzystywane przez rodziców metody wychowawcze oraz

skutki ich stosowania. Pojawiła się również sugestia, aby określić, w jakich wartościach rodzice wychowują młodzież i na ile mogą być autorytetami dla młodzieży. Ważne jest także zbadanie skuteczności pomocy udzielanej dzieciom, młodzieży i ich rodzicom oraz poznanie ich oczekiwań w tym zakresie. Zdaniem pedagogów warto także poznać propozycje tych grup co do oferty spędzania czasu wolnego. Ankietowani wskazywali na konieczność rozpoznania problemów wynikających z niepełnosprawności.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania warsztatów, pogadank, konkursów i prezentacji profilaktycznych oraz spotkań ze specjalistami z danej dziedziny. Pedagodzy podkreślali również znaczenie propagowania zdrowego stylu życia, m.in. poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych. Zwracali także uwagę na konieczność prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacji rodziców oraz organizowania treningów zastępowania agresji oraz konstruktywnego rozwiązywania problemów społecznych.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele obu ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, zebrania, pogadanki, terapie rodzinne, spotkania w ramach Rady Rodziców i wizyty domowe, organizowane są imprezy i uroczystości szkolne, prowadzona jest pedagogizacja rodziców, którzy aktywnie uczestniczą w życiu szkoły.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Sąd Rodzinny i kuratorów sądowych, Policję, Straż Pożarną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Kultury, Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną, zakłady opieki zdrowotnej, Caritas, Centrum Opieki Psychiczej i Terapii Uzależnień.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego poprzez utworzenie świetlicy środowiskowej bądź klubu dla młodzieży, organizacji takich jak Liga Ochrony Przyrody i Związek Harcerstwa Polskiego. Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali konieczność zwiększenia dostępu do pomocy pedagoga, psychologa i logopedy poprzez wydłużenie czasu ich pracy, rozszerzenia wsparcia w postaci dożywiania oraz organizowania terapii zajęciowej dla dzieci i młodzieży z objawami niedostosowania społecznego, jak również wprowadzenie stałej pracy wyrównawczej i socjoterapeutycznej.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez diagnozowanie potrzeb uczniów, udzielanie porad i edukację rodziców, organizowanie zajęć pozalekcyjnych (sportowych, wyrównawczych, socjoterapeutycznych), kół zainteresowań, imprez szkolnych oraz wypoczynku letniego i zimowego. Zwracali także uwagę na możliwość prowadzenia systematycznego monitoringu uczniów z rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. Ankietowani podkreślali również wagę i korzyści płynące ze współpracy szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny w gminie.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Lubomia funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone są 3 prywatne praktyki lekarskie oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2009 roku

nazwa placówki	adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „REMEDIUM” Praktyka Lekarza Rodzinnego	ul. Krzyżowa 9, 44-361 Syrynia
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „NOVUM-MED” s.c.	ul. Parkowa2, 44-360 Lubomia
Prywatna praktyka stomatologiczna – Renata Cuber-Mały	ul. Jana Kochanowskiego, 44-360 Nieboczowy
Prywatna praktyka stomatologiczna – Anita Tkocz	ul. 3-go Maja, 44-361 Syrynia
Prywatny gabinet pediatryczny – Krystyna Klimek-Kempińska	ul. Parkowa, 44-360 Lubomia
Apteka	ul. Korfańskiego 34, 44-360 Lubomia,
Apteka	ul. Krzyżowa 9, 44-361 Syrynia

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W poniższej tabeli przedstawiono dane za 2009 rok uzyskane z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „REMEDIUM” Praktyka Lekarza Rodzinnego w Syryni oraz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „NOVUM-MED” w Lubomi.

Tabela 21. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
nowotwory	2	68
niedokrwistość	40	54
choroby tarczycy	7	99
cukrzyca	3	214
otyłość	23	–
zaburzenia refrakcji i akomodacji	91	–
alergie – dychawica oskrzelowa	38	–
alergie pokarmowe	7	–
alergie skórne	10	–
zniekształcenia kręgosłupa	187	–
choroby układu moczowego	21	–
choroby obwodowego układu nerwowego	1	98
zaburzenia rozwoju	36	–

choroby układu krążenia	6	856
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	–	101
przewlekłe choroby układu trawiennego	–	306
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	–	517

Dane z NZOZ „REMEDIUM” w Syryni oraz NZOZ „NOVUM-MED” w Lubomi.

W 2009 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „REMEDIUM” w Syryni oraz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „NOVUM-MED” w Lubomi było 553 dzieci i młodzieży oraz 1.176 osób dorosłych z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zniekształcenia kręgosłupa (187 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji (91 osób), niedokrwistość (40 osób), alergię – dychawicę oskrzelową (38 osób) oraz zaburzenia rozwoju (36 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (856 osób), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (517), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (306), cukrzycą (214 osób), przewlekłym nieżytem oskrzeli, dychawicą oskrzelową (101 osób) oraz chorobami obwodowego układu nerwowego (98 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 22. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	88
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następnym razem (dzieci do lat 3)	591
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	99
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następnym razem (dzieci do lat 3)	419
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	636
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	565

Dane z NZOZ „REMEDIUM” w Syryni oraz NZOZ „NOVUM-MED” w Lubomi.

W 2009 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „REMEDIUM” w Syryni oraz „NOVUM-MED” Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubomi po raz pierwszy i po raz następnym zostało objętych odpowiednio 88 i 591 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały

z kolei miejsce jedynie po raz pierwszy w przypadku 99 dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 636 dzieci i młodzieży, w tym 565 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Gorzycach w 2009 roku w gminie Lubomia popełniono ogółem 68 przestępstw, w tym najwięcej w Lubomi – 32 i Syryni – 26. 31 sprawców popełnionych przestępstw zostało ustalonych. Oprócz tego odnotowano 104 zdarzenia w ruchu drogowym, w tym 8 wypadków, 42 kolizje i 54 przypadki przestępstwa polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego i roweru w stanie nietrzeźwości. Wśród przestępstw najczęściej odnotowywano kradzieże cudzej rzeczy (17 czynów), włamania (16 czynów) i znęcanie się (11 czynów). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2009 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież cudzej rzeczy	17
uszkodzenie mienia	4
zabójstwo	1
groźby	4
włamanie	16
uszczerbek na zdrowiu	4
oszustwo	5
znęcanie	11
inne	6

Dane Komisariatu Policji w Gorzycach.

Wśród sprawców przestępstw popełnionych w gminie w 2009 roku, największą grupę stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (11 osób) i 46-60 lat (10 osób). Wśród tych sprawców

przeważali mężczyźni; kobiety (w wieku 46-60) były sprawczyniami tylko w dwóch przypadkach. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2009 roku według wieku

wiek sprawcy	liczba sprawców
Do 17 lat	1
18-25 lat	3
26-35 lat	11
36-45 lat	4
46-60 lat	8
60 lat i więcej	2

Dane Komisariatu Policji w Gorzycach.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Lubomia wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2009 roku kadrę OPS-u stanowiło 11 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	3	–
pracownicy socjalni	4	–

pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	0	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	–
pozostali pracownicy	4	–

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W 2009 r. stan zatrudnienia w OPS-ie zaspokajał potrzeby ośrodka.

Tabela 26. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		3	4
	wyższe niekierunkowe		0	0
	średnie kierunkowe		0	0
	średnie niekierunkowe		0	0
	zawodowe i niższe		0	0
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	0
		w trakcie realizacji	0	0
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	0	1
		w trakcie realizacji	0	0
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			0	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			1	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Z końcem 2009 roku wykształcenie wyższe posiadało siedem osób z kadry OPS-u, w tym trzy osoby zajmujące stanowiska kierownicze. Jedna osoba z kadry kierowniczej miała ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, jeden pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, a dwie osoby z kadry były zainteresowane podjęciem takiej specjalizacji (jedna – specjalizacji I stopnia i jedna – specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny).

Prawo do wsparcia udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu

zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 504 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 583 zł. Kryterium uprawniające do uzyskania świadczeń alimentacyjnych (przy prowadzonej bezskutecznej egzekucji alimentów) wynosi z kolei do 725 zł na osobę w rodzinie.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS na realizację zadań w latach 2007-2009.

Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ogółem	1.752.402,36	1.727.673,11	1.966.577,69
w tym na świadczenia pomocy społecznej	1.232.478,87	1.211.487,02	1.275.312,43
na zadania własne gminy	429.992,91	420.349,41	634.580,19
na zadania zlecone gminie	1.322.409,45	1.307.323,70	1.331.997,50

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2007-2009 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie (w 2007 r. – 1.322.409,45 zł, w 2008 r. – 1.307.323,70 zł, a w 2009 r. – 1.331.997,50 zł), wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych (przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej (w 2007 r. – 429.992,91 zł, w 2008 r. – 420.349,41 zł, a w 2009 r. – 634.580,19 zł), głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2007-2009.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	174	172	187
liczba rodzin	107	95	115
liczba osób w rodzinach	289	245	302
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	3,58%	3,04%	3,75%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie (bez wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych) w latach 2007-2009 zmieniała się z roku na rok (z 289 osób w rodzinach w 2007 r. poprzez 245 osób w rodzinach w 2008 r., do 302 osób w rodzinach w 2009 r.). Wahaniom ulegał również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 3,58% w 2007 roku poprzez 3,04% w 2008 r. do 3,75% w 2009 r.). Wpływ na taką sytuację mógł mieć m.in. wzrost liczby osób bezrobotnych w gminie, co spowodowało zwiększenie liczby osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2009 roku.

Tabela 29. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	109	pracuje	29
17-21 lat	26	pracuje dorywczo	2
22-30 lat	24	nie pracuje	36
31-40 lat	40	studiuje	0
41-50 lat	35	uczy się	0
51-60 lat	32	na rencie	14
61-70 lat	25	na emeryturze	6
71 lat i więcej	11	na zasiłku dla bezrobotnych	1
		bezrobotny bez prawa do zasiłku	37

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2009 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat

(109 osób). Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku (świadczonego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”), odzieży i obuwia, brali także udział w spotkaniach okolicznościowych i wyjazdach letnich (np. na kolonie). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 31-40 lat (40 osób), 41-50 lat (35 osób) i 51-60 lat (32 osoby).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2009 roku stanowiły osoby niepracujące (36). Liczną grupą były również osoby bezrobotne niemające prawa do zasiłku (37 osób).

Następna grupa objęta pomocą społeczną to osoby pracujące (29). Obecność tych osób w gronie beneficjentów OPS-u należy tłumaczyć uzyskiwaniem przez nie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin. Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w 2009 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach.

Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ubóstwo	73	58	60	176	135	135
sieroctwo	6	3	4	17	7	11
bezdomność	2	4	6	2	4	6
potrzeba ochrony macierzyństwa	11	16	18	45	68	76
bezrobocie	47	37	40	131	103	117
niepełnosprawność	36	36	40	85	81	87
długotrwała lub ciężka choroba	47	57	58	104	116	132
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	29	23	30	131	112	117
przemoc w rodzinie	1	3	3	5	11	8
alkoholizm	2	4	3	10	12	12
narkomania	1	1	1	1	1	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	2	5	1	4
zdarzenie losowe	0	0	2	0	0	4

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z tego powodu spadała (z odpowiednio 73 i 176 w 2007 r. do 60 i 135 w 2009 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy było również prowadzące do ubóstwa bezrobocie. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu braku zatrudnienia wahała się (z odpowiednio 47 i 131 w 2007 r. poprzez 37 i 103 w 2008 r. do 40 i 117 w 2009 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby rosła (z odpowiednio 47 i 104 w 2007 r. poprzez 52 i 116 w 2008 r. do 58 i 132 w 2009 r.), a z powodu niepełnosprawności wahała się (z odpowiednio 36 i 85 w 2007 r. poprzez 36 i 81 w 2008 r. do 40 i 87 w 2009 r.). Dane te świadczą o wysokiej skali niepełnosprawności w gminie i zarazem potwierdzają pośrednio wzrost liczby osób starszych w gminie, które są bardziej, aniżeli inne grupy wiekowe, narażone na długotrwałe i ciężkie choroby.

Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z tego powodu wahała się z odpowiednio 29 i 131 w 2007 r. poprzez 23 i 112 w 2008 r. do 30 i 117 w 2009 r.) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa, gdzie – co warto podkreślić – liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z tego powodu systematycznie rosła (z odpowiednio 11 i 45 w 2007 r. do 18 i 76 w 2009 r.). Mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej także z takich przyczyn jak alkoholizm, sieroctwo czy przemoc w rodzinie. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z tych powodów ulegała wahaniom: alkoholizm (z odpowiednio 2 i 10 w 2007 r. poprzez 4 i 12 w 2008 r. do 3 i 12 w 2009 r.), sieroctwo (z odpowiednio 6 i 17 w 2007 r. poprzez 3 i 7 w 2008 r. do 4 i 11 w 2009 r.), przemoc w rodzinie (z odpowiednio 1 i 5 w 2007 r. poprzez 3 i 11 w 2008 r. do 3 i 8 w 2009 r.). W mniejszym stopniu korzystano z pomocy społecznej z takich przyczyn jak: bezdomność (z odpowiednio 2 i 2 w 2007 r. poprzez 4 i 4 w 2008 r. do 6 i 6 w 2009 r.), trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (z odpowiednio 3 i 5 w 2007 r. poprzez 1 i 1 w 2007 r. do 2 i 4 w 2009r.), zdarzenie losowe (2 rodziny 4 osoby w rodzinie w w 2009 r.) czy narkomania (po 1 osobie każdego roku).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2007-2009

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pieniężna	91	93	107	83	77	99	249	211	273
rzeczowa	78	62	73	44	29	38	182	139	169
praca socjalna	x	x	x	107	103	171	289	265	463
usługi opiekuńcze	5	4	4	5	4	4	5	4	4
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	1	0	0	1	0	0	3	0
skierowanie do domu pomocy społecznej	1	1	0	0	0	0	0	0	0
sprawienie pogrzebu	2	0	3	2	0	3	2	0	3

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2007-2009 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. PCPR, organizacje pozarządowe). Generalnie liczba rodzin i osób w rodzinach objętych przez OPS pracą socjalną zwiększyła się znacznie w 2009r. (z odpowiednio 107 i 289 w 2007 r. do 171 i 463 w 2009 r.).

Istotne formy wsparcia świadczone mieszkańcom gminy stanowiły również pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych tymi rodzajami wsparcia ulegała wahaniom (pomoc finansowa odpowiednio z 83 i 249 w 2007 r. poprzez 77 i 211 w 2008 r. do 99 i 273 w 2009 r., pomoc rzeczowa odpowiednio z 44 i 182 w 2007 r. poprzez 29 i 139 w 2008 r. do 38 i 169 w 2009 r.).

Istotnym rodzajem pomocy były także usługi opiekuńcze, które w latach 2007-2009 przyznano zbliżonej liczbie osób (odpowiednio 5, 4 i 4), głównie osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale i ciężko chorym.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Z roku na rok wzrastała liczba osób starszych i schorowanych umieszczanych w domach pomocy społecznej: z 5 osób w 2007 r. poprzez 7 osób w 2009 r. do 8 osób w 2010 r. Do innych form pomocy należy zaliczyć sprawienie pogrzebu (w 2007 r. z takiej formy pomocy skorzystały 2 rodziny, a w 2009 r. – 3 rodziny).

W 2010 r., w związku z powodzią w maju i czerwcu, OPS rozpatrzył (komisyjnie, w terenie) 268 wniosków oraz udzielił pomocy (ze środków rządowych) w postaci zasiłku celowego na pokrycie strat powstałych w wyniku powodzi dla 221 gospodarstw domowych. Dodatkowo, w związku z powodzią, wypłacono zasiłki celowe dla 25 poszkodowanych rolników.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1.033.142,00	972.465,00	991.820,00
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	6.001	5.213	4.799
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	38	39	47
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	369	361	366
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	197	159	155
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	199	199	173
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	310	247	252
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	775	610	506
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	909	697	627
zasiłek pielęgnacyjny	1.257	1.382	1.536
świadczenie pielęgnacyjne	85	82	84
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	76	90	97

liczba świadczeń rodzinnych ogółem	10.216	9.079	8.642

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2007-2009 wielkość wydatków przeznaczonych przez OPS na realizację świadczeń rodzinnych ulegała wahaniom (z 1.033.142,00 zł w 2007 r. poprzez 972.645,00 zł do 991.820,00 zł w 2009 r.), a liczba przyznanych świadczeń spadała (z 10.216 w 2007 r. do 8.642 w 2009 r.).

Najczęściej OPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2007 r. 6.001 świadczeń, w 2008 r. 5.213, a w 2009 r. 4.799), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Co warte odnotowania, z roku na rok rosła liczba przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.257 w 2007 r. do 1.536 w 2009 r.), które służą częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zaliczka alimentacyjna, a następnie świadczenie alimentacyjne stanowiły kolejne formy wsparcia świadczone w latach 2007-2009 przez OPS mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana początkowo zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a od 1 października 2008 roku w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Obecnie warunkiem udzielenia pomocy, na podstawie obowiązującej ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, nie jest wymóg rodziny niepełnej, separacji czy rozwodu. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę alimentacyjną	32	39	X

liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	X	24	31
liczba przyznanych zaliczek alimentacyjnych	32	39	X
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	X	72	330
wielkość wydatków na zaliczki alimentacyjne	53.058 zł	61.310 zł	X
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	X	21.550 zł	98.775 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2007-2009 OPS przyznał zaliczkę, a następnie świadczenie alimentacyjne z roku na rok ulegała niewielkim zmianom (z 32 w 2007 r. do 31 w 2009 r.). Udzielana od 1.10.2008 r. pomoc osobom uprawnionym do alimentów obejmowała 330 wypłaconych świadczeń (za cały 2009 r.).

Infrastruktura socjalna

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Lubomia, należy Gminne Ognisko Wychowawcze we wsi Nieboczowy oraz 8 rodzin zastępczych, które mogą przejąć obowiązki rodziny dla 8 dzieci.

Gminne Ognisko Wychowawcze

ul. Rzeczna 20, Nieboczowy.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Korfantego 71, 44-360 Lubomia.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- organizowanie zajęć pozalekcyjnych,
- pomoc w usuwaniu niepowodzeń szkolnych,
- wspieranie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji,
- rozpoznawanie problemów dzieci i młodzieży oraz eliminowanie zaburzeń w ich rozwoju.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2009 r.:

Mieszkańcy gminy – rodzice i ich dzieci

W 2009 r. jednostka objęła wsparciem 50 osób.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- zwiększenie środków finansowych na działalność terapeutyczną.

Potrzeby mieszkańców gminy Lubomia w zakresie infrastruktury socjalnej są znacznie większe; na miejsce w ośrodku opiekuńczym oczekują 4 osoby (okres oczekiwania – 12

miesiący), na mieszkanie dla bezdomnych – 2 osoby (okres oczekiwania – 6 miesięcy), na miejsce w schronisku dla bezdomnych – 2 osoby (okres oczekiwania – od 3 do 6 miesięcy).

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że mieszkańcy Lubomia korzystają z fachowej obsługi Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania również mieszkańców gminy. W 2009 roku PPP udzieliła wsparcia 56 dzieciom i młodzieży z gminy Lubomia. Zgłoszenia rodziców dzieci uczęszczających do ZSO w Lubomi i ZSO w Syryni oraz uczęszczających do przedszkola dotyczyły głównie dysfunkcji rozwojowych, a co za tym idzie – nauki. Ogółem wydano 24 opinie dla potrzeb edukacyjnych oraz 5 orzeczeń (1 – o potrzebie kształcenia specjalnego i 4 – o potrzebie indywidualnego nauczania).

Wybrane dane dotyczące działalności PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 34. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	2	3
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	5	6	9
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	4	6	7
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	2	0	0
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	–	–	–
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	–	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim

W latach 2007-2009 liczba rodzin zastępczych mieszkających w gminie stale rosła (z 4 w 2007 r. do 7 w 2009 r.), rosła również liczba dzieci w nich przebywających (z 5 w 2007 r. do 9 w 2009 r.).

Jeśli chodzi o pobyt dzieci z gminy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w latach 2007-2009 nie było takiego przypadku. Warto dodać, iż w 2009 roku

usamodzielniono 2 pochodzących z gminy wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W 2009 roku mieszkańcy gminy Lubomia korzystali z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2009 roku

nazwa jednostki	adres jednostki	liczba osób objętych wsparciem w 2009 r.
Caritas Archidiecezji Katowickiej, Oddział w Gorzycach	Katowice ul. Różyckiego 14d	osoby niepełnosprawne – 4
Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	Wodzisław Śląski ul. Bogumińska 15	osoby z zaburzeniami psychicznymi – 2
Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy	Wodzisław Śląski ul. Wałowa 30	osoby dotknięte przemocą w rodzinie – 8
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wodzisław Śląski ul. Wałowa 30	rodziny zastępcze, osoby niepełnosprawne – 22
Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	Krzanowice ul. Szpitalna 9	osoby niepełnosprawne, samotne – 3
Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	Wodzisław Śląski ul. Armii Ludowej 1	osoby niepełnosprawne, samotne – 2
Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez SS. Maryi Niepokalanej	Racibórz, pl. Jagiełły 3	osoby niepełnosprawne, z zaburzeniami psychicznymi, starsze, samotne – 7
Dom Pomocy Społecznej im. Papieża Jana Pawła II	Gorzycy, ul. Bogumińska 22	
Dom Pomocy Społecznej im. ks. St. Kard. Wyszyńskiego	Mielec, ul. ks. Kardynała Wyszyńskiego 16	
Dom Pomocy Społecznej	Strzelce Opolskie, ul. Strażacka 8	
Dom dla Bezdomnych „Arka N”	Racibórz, ul. Wiejska 18a	osoby bezdomne – 3
Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn	Wodzisław Śląski, ul. Markłowska 19	osoby bezdomne – 2
Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”	Marianka Rędzińska, ul. Srebrna 25	osoby bezdomne – 1
Fundacja „ETOH” – Błękitny Krzyż Ośrodek Readaptacyjny	Bielsko Biała, ul. Traugutta 21	osoby opuszczające zakłady karne – 1
Komisariat Policji	Gorzycy, zs. w Rzgowie, ul. Czyżowicka 4	osoby dotknięte przemocą w rodzinie, uzależnione – na bieżąco
Powiatowy Urząd Pracy	Wodzisław Śląski, ul. Michalskiego 12	osoby bezrobotne – 215
Wodzisławskie Centrum Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży	Wodzisław Śląski, ul. Kard. Wyszyńskiego	osoby niepełnosprawne, dzieci wymagające rehabilitacji – ok. 11

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Lubomia wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Lubomia mieszkało 685 osób niepełnosprawnych (374 mężczyzn i 311 kobiet), w tym 527 osób niepełnosprawnych prawnie i 158 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 8,6%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 36. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	35	5,1%	1,8%
osoby w wieku produkcyjnym	368	53,8%	7,5%
osoby wieku poprodukcyjnym	281	41,1%	23,5%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 368 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym. Stanowiły one 7,5% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (281 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 23,5%.

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle

		niepełnosprawnych
wyższe	6	0,9%
policealne	4	0,6%
średnie	58	8,8%
zasadnicze zawodowe	201	31%
podstawowe ukończone	370	56,1%
podstawowe nieukończone	18	2,7%
nieustalony	1	0,1%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (370 osób) i zasadniczym zawodowym (201 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio 56,1% i 31,0%.

Tabela 38. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	86	12,6%
aktywni zawodowo bezrobotni	13	1,9%
bierni zawodowo	577	84,2%
nieustalony status na rynku pracy	9	1,3%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (577 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 84,2%. Aktywnych zawodowo było tylko 99 osób dotkniętych niepełnosprawnością (wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie – 86 osób). W takiej sytuacji niezwykle ważna staje się aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych.

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań

związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Lubomia w latach 2007-2009.

Tabela 40. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	127.511,00 zł	135.326,79 zł	125.498,64 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	5.000,00 zł	1.800,01 zł	6.921,90 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	132.511,00 zł	137.126,80 zł	132.420,54 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubomi.

W 2009 roku wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie była niższa niż w latach 2007-2008 (132.420,54 zł w stosunku do odpowiednio 132.511,00 i 137.126,80 zł). W roku 2008 zwiększyły się środki finansowe przeznaczane na walkę z alkoholizmem, zmniejszyła się natomiast kwota wykorzystywana na przeciwdziałanie narkomanii, w roku 2007 i 2009 nakłady finansowe na zwalczanie narkomanii były kilkakrotnie wyższe.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Lubomia oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	42	41	39
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	–	3	–
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	42	20	14
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	–	–	–
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	42	20	14
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	–	–	–
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	–	1	1
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	5	6	7
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	–	2	6
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	–	–	–

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubomi.

W latach 2007-2009 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszała się z roku na rok (z 42 w 2007 r. do 39 w 2009 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy wynosił na koniec 2009 r. 39). Przeprowadzono w nich kontrole tylko w 2008r. (3). Zmniejszenie liczby punktów sprzedaży alkoholu w gminie wynikało z wydawania mniejszej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a ich liczba w kolejnych latach była coraz mniejsza (z 42 w 2007 r. do 14 w 2009 r.; liczba obowiązujących zezwoleń na koniec 2009 r. wynosiła 76). Do spadku liczby punktów sprzedaży alkoholu w gminie przyczyniała się mniejsza liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, ich liczba w latach 2008-2009 była znacznie niższa niż w 2007 r. (odpowiednio 20 i 14 w stosunku do 42). W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie nie było przypadków zarówno decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, jak i negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na ich sprzedaż.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2008-2009 liczba osób nimi objętych praktycznie się nie zmieniała (po 1 osobie w każdym roku). Z roku na rok natomiast nieznacznie rosła liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA

wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (od 5 w 2007 r. poprzez 6 w 2008 r. do 7 w 2009 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2007-2009 GKRPA kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem i skierowała na terapię w 2008 r. 2 osoby, a w roku 2009 już 6 osób, nie złożyła jednak w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	adres jednostki	liczba porad/ osób objętych wsparciem w 2009 r.
Ośrodek Pomocy Społecznej	Lubomia, ul. Korfantego 71	4
Gminne Ognisko Wychowawcze	Nieboczowy, ul. Rzeczna20	50

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2007-2009 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem, narkomanią i przemocą domową. GKRPA w roku 2009 rozpatrywała wnioski o leczenie odwykowe od alkoholu i podejmowała stosowne procedury. Motywowała i kierowała osoby uzależnione do podejmowania leczenia. Kierowała osoby, co do których wpłynęły wnioski o wszczęcie postępowania do specjalistów, celem wydania opinii o stopniu uzależnienia. Rozpatrzono 17 wniosków, 15 osób skierowano na przeprowadzane przez biegłych sądowych badania w celu orzeczenia o stopniu uzależnienia. GKRPA skierowała 7 spraw do Sądu Rodzinnego z wnioskiem o zobowiązanie leczenia odwykowego. W 2 przypadkach komisja odstąpiła od dalszych czynności z powodu rezygnacji z przeprowadzenia dalszych procedur. 4 osoby wyraziły zgodę na podjęcie leczenia w ośrodkach niestacjonarnych, a w stosunku do 4 osób prowadzi się dalsze procedury w celu skierowania na leczenie.

Ważną rolę w walce z uzależnieniami odgrywa profilaktyka szkolna i środowiskowa. W tym zakresie odbyły się m.in. Szkolny Dzień Profilaktyki i zajęcia socjoterapeutyczno-

psychologiczne w ZSO w Syryni, warsztaty na temat przemocy, cyberprzemocy, lekcje przestrogi: „Przemoc, uzależnienia i sterydy”, spektakl profilaktyczny „Pamiętnik narkomanki”, kampania „Trzymaj formę” w ZSO w Lubomi. W ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych organizowane są zajęcia sportowe (w roku 2009 z takiej formy przeciwdziałania uzależnieniom skorzystało 150 osób), zajęcia taneczne i z rytmiki. Dzieci i młodzież z terenu gminy uczestniczą w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych (w roku 2009 takim działaniem zostały objęte 64 osoby).

Komisja współpracuje z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubomi, Komendą Policji w Gorzycach, Prokuraturą, Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, Gminnym Ośrodkiem Kultury, Biblioteką, stowarzyszeniami pozarządowymi oraz wszystkimi parafiami, szkołami, przedszkolami.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Lubomia badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 72 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy – między Raciborzem a Włodzisławem Śląskim. Duże znaczenie przywiązywali również do walorów krajobrazowych gminy, doceniając sprzyjającą rozwojowi turystyki atrakcyjność otoczenia przyrodniczego.

Mieszkańcy Lubomi podkreślali sprawną administrację, wykorzystywanie środków unijnych na inwestycje oraz dbałość władz o infrastrukturę, korzyści płynące z dobrego

dostępu do obiektów oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, rozwiniętą bazę rekreacyjno-sportową, odnowienie placówek oświatowych, widoczną poprawę nawierzchni dróg. Akcentując walory kulturalne gminy, wysoko oceniali organizowane w nim imprezy propagujące lokalne tradycje, np. Dni Gminy. Zwracali uwagę na wysoki poziom oświaty i kultury, dobrze zorganizowaną pomoc dla bezrobotnych, fachową opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, a także bezpieczeństwo mieszkańców. Nie zapomnieli również wspomnieć o walorach estetycznych gminy.

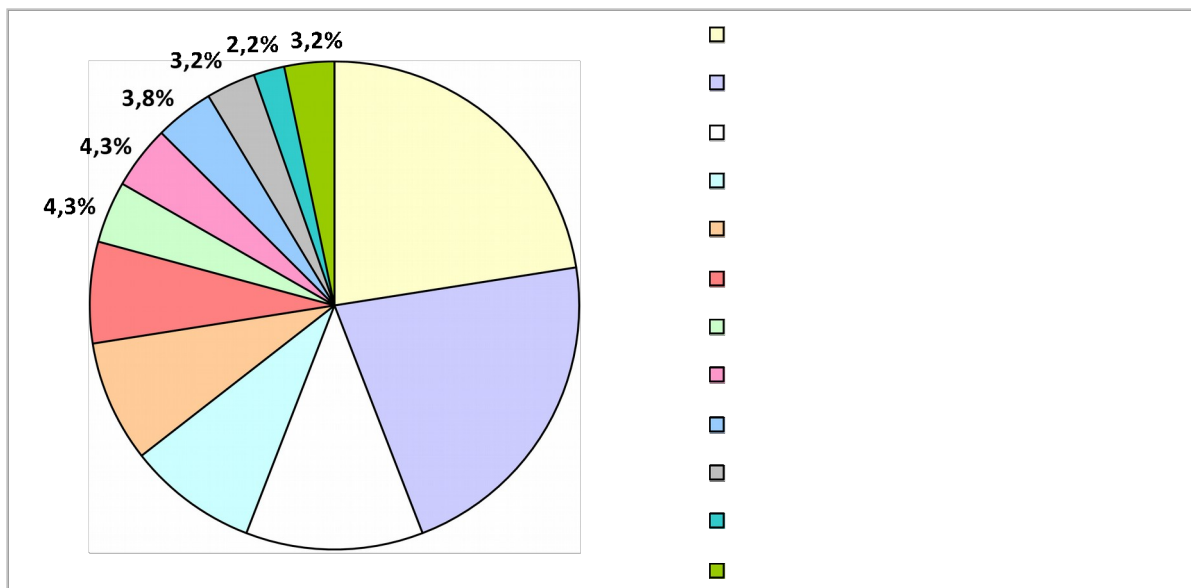
Słabe strony gminy

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością był brak kanalizacji, częste awarie wodociągów, zły stan dróg lokalnych. W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali również na ograniczoną liczbę przejść dla pieszych, niedostateczne oświetlenie ulic i dróg. Według ankietowanych bolączką gminy są także deficyty w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, najbardziej widoczne w przypadku ścieżek rowerowych, placów zabaw czy kąpielisk (np. basenu). Za ważne problemy respondenci uznali również ograniczoną liczbę mieszkań socjalnych, utrudniony dostęp do usług medycznych, brak domów dziennego pobytu dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, a także brak placówki dla młodzieży. Trudności mieszkańcom sołectw sprawia również dojazd do najbliższych miast.

Analizując słabe strony gminy, respondenci wspominali także o rosnącym bezrobociu, braku ofert pracy dla niepełnosprawnych. Zwracali także uwagę na niewystarczające działania w zakresie segregacji odpadów. Część badanych uznała, że nie w pełni wykorzystuje się atrakcyjne położenie gminy oraz że promocja gminy na zewnątrz jest za słaba. Ankietowani podkreślali fakt położenia gminy na terenach objętych ryzykiem powodzi. Niektórzy stwierdzili, że istotnym problemem jest alkoholizm oraz brak specjalistycznego punktu konsultacyjno-terapeutycznego dla uzależnionych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

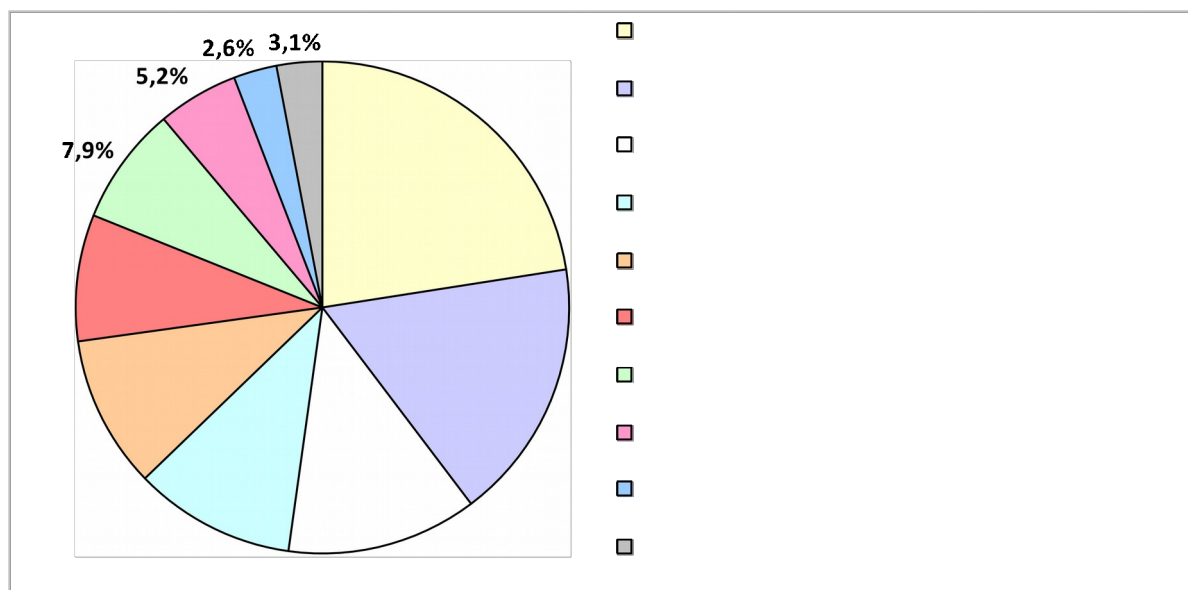

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (22,6%) oraz bezrobocie (21,5%). Szczególną uwagę zwrócili również na dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (11,8%), przemoc w rodzinie (8,6%), zdarzenia losowe (8,1%), sieroctwo społeczne (6,5%), problemy związane ze starzeniem się oraz długotrwałą lub ciężką chorobę (po 4,3%). W dalszej kolejności wymienili m.in. ubóstwo (3,8%), złe warunki mieszkaniowe (3,2%) oraz inne – problemy wynikające z niepełnosprawności, narkomanii oraz przestępczość.

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

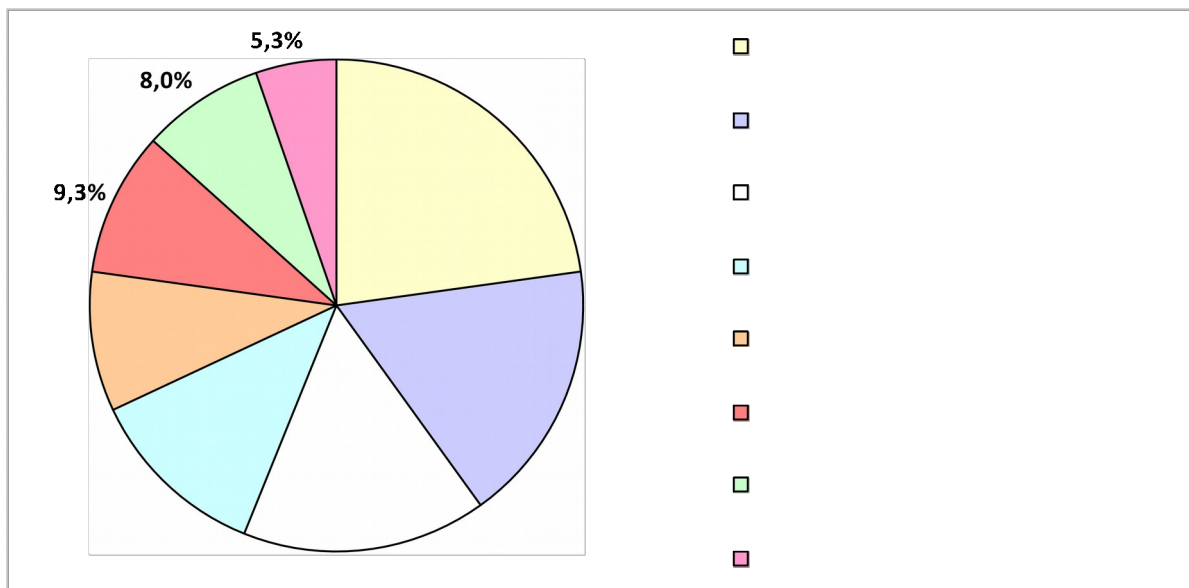

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (22,5%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (17,3%), osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (12,6%), osoby i rodziny dotknięte skutkami powodzi lub innych klęsk żywiołowych (10,5%) oraz osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (9,9%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także m.in. dzieci z rodzin ubogich (8,4%), dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (7,9%), osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (5,2%) oraz samotne kobiety w ciąży i matki, które są w trudnej sytuacji życiowej (2,6%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowalająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (22,7%), dysfunkcyjność rodzin (17,3%), starzenie się społeczności lokalnej (16,0%), ubóstwo (12,0%), zdrowie oraz warunki mieszkaniowe (po 9,3%), a także uzależnienia (8,0%) i niepełnosprawność (5,3%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu oraz rozbudowę mieszkalnictwa socjalnego. Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia dostępu mieszkańców gminy do pomocy psychologicznej i prawnej, specjalistycznych usług medycznych oraz zakresu pomocy społecznej. Wyrażali przekonanie, że wielkość przyznanych świadczeń powinna wzrosnąć, a pracownicy powinni częściej dokonywać kontroli ich wykorzystania. Za konieczne uważają utworzenie na terenie gminy świetlicy środowiskowej (lub socjoterapeutycznej) oraz promocję i organizowanie imprez prozdrowotnych.

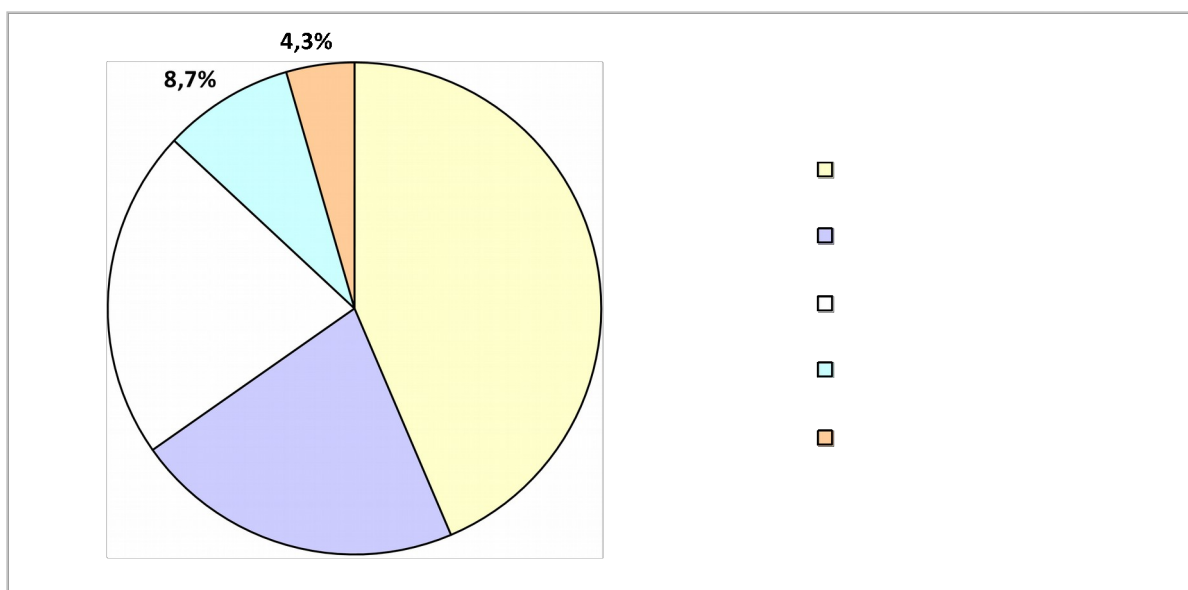
Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu uzależnień. Wśród nich uwydatnili te, które wiążą się z profilaktyką oraz zwiększeniem dostępności terapii.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy oraz Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Ważną rolę do odegrania przypisali również Policji, Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnemu Ośrodkowi Kultury oraz placówkom oświatowym. Zwrócili także uwagę na jednostki ochrony zdrowia, parafie, Caritas, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, grupy samopomocowe oraz świetlice profilaktyczne i socjoterapeutyczne.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

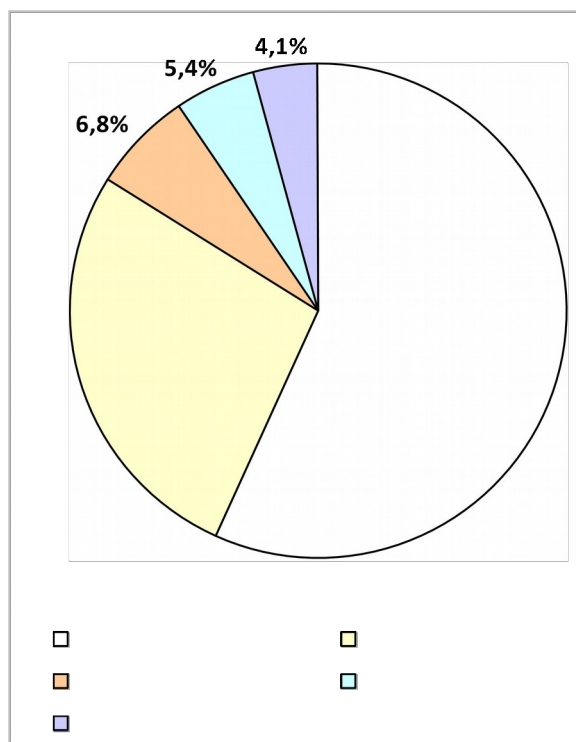
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie. 43,5% z nich uznało ją za dobrą, 21,7% za dostateczną, a 8,7% za bardzo dobrą. Jednocześnie jednak 21,7% badanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca. Aż 4,3% badanych nie miało w tej sprawie zdania.

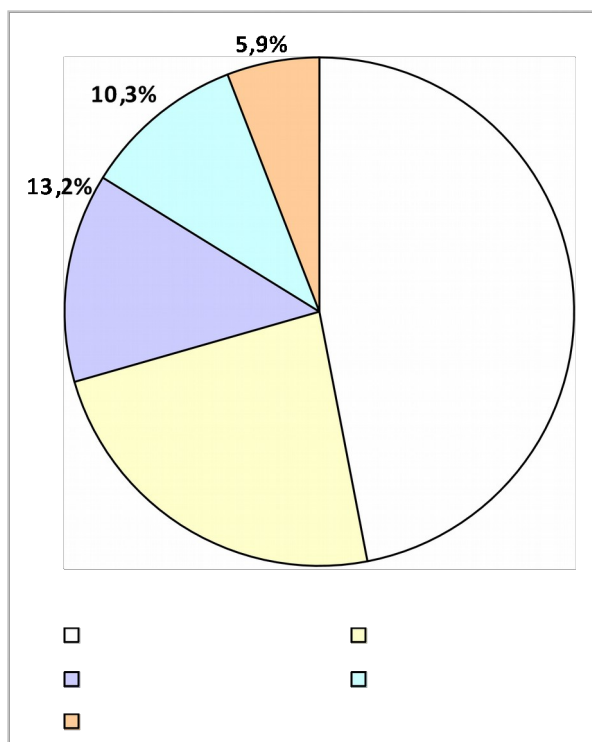
Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: ginekologa, okulistę, kardiologa, dermatologa, neurologa, ortopedę,

psychiatrę, pulmonologa, lekarza rodzinnego, stomatologa, alergologa, laryngologa i pediatrę, laryngologa, psychologa i internistę.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

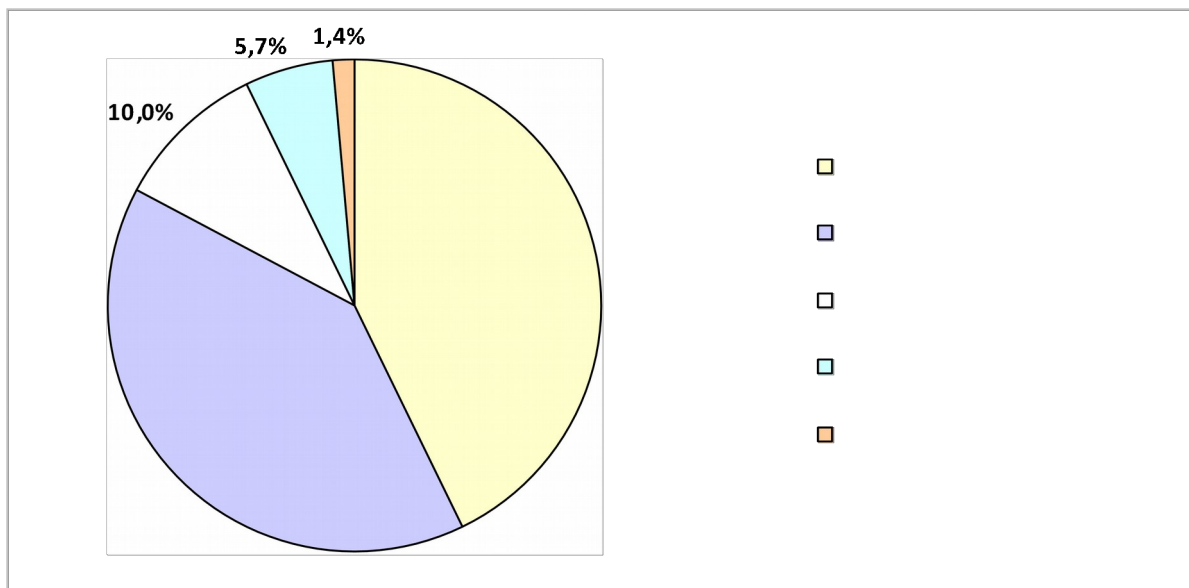

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największy odsetek respondentów (odpowiednio 56,8% i 47,1%) stwierdził, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie jest dobry. Za dostateczny uznało go odpowiednio 6,8% i 23,5%, a za bardzo dobry odpowiednio 27% i 10,3% badanych. Negatywnie dostępność placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie oceniło odpowiednio 5,4% i 13,2% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało odpowiednio 4,1% i 5,9% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej kino, teatr, żłobek i świetlice środowiskowe, klub seniora, klub dla młodzieży, dużo rzadziej natomiast przedszkole, dom kultury czy placówki specjalne.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

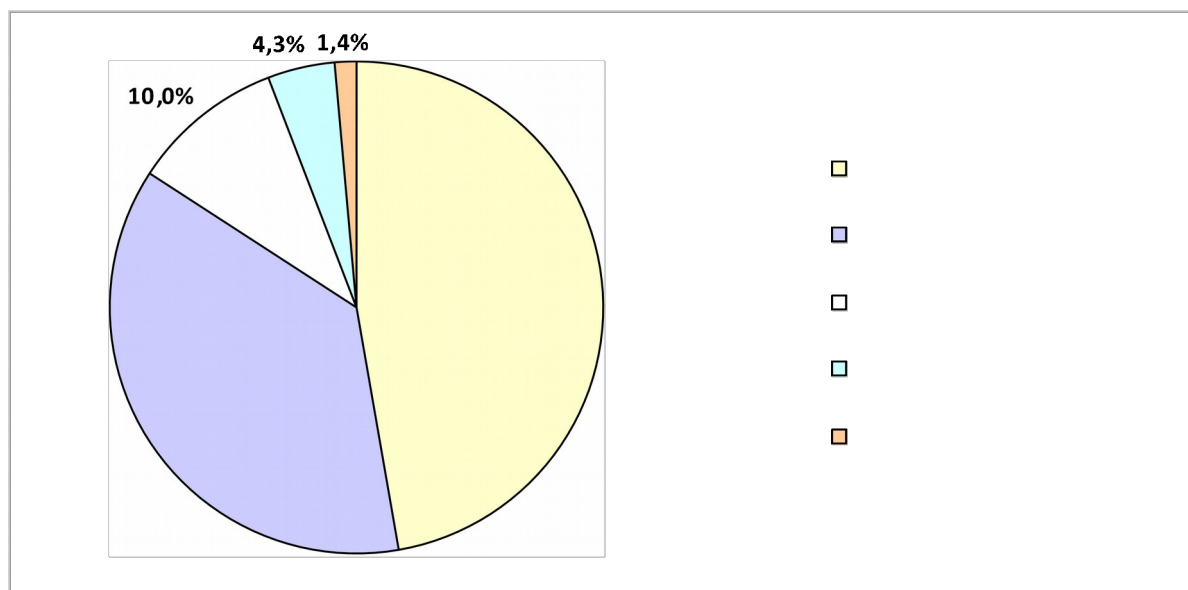
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 43% respondentów bardzo dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a kolejne 40% przyznało, że jest on dobry. Dostateczną opinię w tej sprawie przedstawiło 10% ankietowanych, a tylko 5,7% badanych uznało, że jest on niewystarczający. Jednocześnie zdania na ten temat nie miało tylko 1,4 % respondentów.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli bardzo mało deficytów aniżeli w przypadku placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych. Wśród nich najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: basen, boiska, place zabaw, lodowisko, ścieżki rowerowe i korty tenisowe.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 84,2%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło łącznie 5,7% badanych. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 10,0% respondentów.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2009 roku w gminie Lubomia funkcjonowało 18 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akta prawa miejscowego (Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej oraz wsparcia lokalowego. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w gminie w 2009 roku

Lp.	Nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	Kategoria

			klienta
1.	Ludowy Klub Sportowy „SILESIA”, Lubomia, ul. Sportowa 12	– krzewienie kultury fizycznej poprzez organizację rozgrywek w piłce nożnej i innych zawodów, treningów, turniejów wśród mieszkańców Lubomi	mieszkańcy wsi Lubomia: juniorzy, trampkarze, drużyna seniorów
2.	Ludowy Klub Sportowy „Naprzód 32”, Syrynia, ul. Bukowska 82	– aktywne propagowanie kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców wsi Syrynia poprzez organizację rozgrywek w piłce nożnej, zawodów, treningów, turniejów	mieszkańcy wsi Syrynia: juniorzy, trampkarze, drużyna seniorów
3.	Ludowy Klub Sportowy „Odra”, Nieboczowy, ul. Wiejska 1	– aktywne propagowanie kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców wsi Nieboczowy poprzez organizację rozgrywek piłki nożnej, zawodów, treningów, turniejów	mieszkańcy wsi Nieboczowy, drużyna juniorów i seniorów
4.	Ludowy Klub Sportowy „Wypoczynek”, Buków, ul. Krzyżanowicka 1a	– aktywne propagowanie kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców wsi Buków poprzez organizację rozgrywek piłki nożnej, zawodów, treningów, turniejów	mieszkańcy wsi Buków, drużyna seniorów i młodzież
5.	Ochotnicza Straż Pożarna, Lubomia, ul. Mickiewicza 6	– ochrona przeciwpożarowa, – zwalczanie skutków klęsk żywiołowych, – organizacja zawodów sportowo-pożarniczych, – organizacja Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej i Ekologicznej	drużyna młodzieżowa (12-18 lat), weterani, członkowie czynni (18-60 lat), członkowie bierni (powyżej 60 lat)
6.	Ochotnicza Straż Pożarna, Syrynia, ul. 3-go Maja 65	– ochrona przeciwpożarowa, – zwalczanie skutków klęsk żywiołowych, – organizacja zawodów sportowo-pożarniczych, – organizacja Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej i Ekologicznej	Drużyna młodzieżowa (12-18 lat), weterani, członkowie czynni (18-60 lat) i bierni (powyżej 60 lat)
7.	Ochotnicza Straż Pożarna, Nieboczowy, ul. Wiejska 68	– ochrona przeciwpożarowa, – zwalczanie skutków klęsk żywiołowych, – organizacja zawodów sportowo-pożarniczych, – organizacja Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej i Ekologicznej	Drużyna młodzieżowa (12-18 lat), weterani, członkowie czynni (18-60 lat) i bierni (powyżej 60 lat)
8.	Ochotnicza Straż Pożarna, Buków, ul. Główna 48	– ochrona przeciwpożarowa, – zwalczanie skutków klęsk żywiołowych, – organizacja zawodów sportowo-pożarniczych, – organizacja Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej i Ekologicznej	Drużyna młodzieżowa (12-18 lat), weterani, członkowie czynni (18-60 lat) i bierni (powyżej 60 lat)
9.	Ochotnicza Straż Pożarna Ligota Tworkowska	– ochrona przeciwpożarowa, – zwalczanie skutków klęsk żywiołowych, – organizacja zawodów sportowo-pożarniczych, – organizacja Ogólnopolskiego Turnieju	Drużyna młodzieżowa (12-18 lat), weterani, członkowie czynni (18-60 lat)

		Wiedzy Pożarniczej i Ekologicznej	i bierni (powyżej 60 lat)
10.	Rada Charytatywna, Lubomia, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 4	– pomoc rzeczowa i pieniężna	ubodzy i bezdomni mieszkańcy gminy
11.	Koło Gospodyń Wiejskich, Syrynia, ul. Wolności 2	– kultywowanie tradycji lokalnych, – organizacja czasu wolnego, – wycieczki, wspólne spotkania mieszkańców Syryni	kobiety
12.	Koło Gospodyń Wiejskich, Lubomia, ul. Bordinowska 14a	– kultywowanie tradycji lokalnych, – organizacja czasu wolnego, – wycieczki, wspólne spotkania mieszkańców Lubomi	kobiety
13.	Koło Gospodyń Wiejskich Nieboczowy	– kultywowanie tradycji lokalnych, – organizacja czasu wolnego, – wycieczki, wspólne spotkania mieszkańców Nieboczowy	kobiety
14.	Koło Gospodyń Wiejskich Buków	– kultywowanie tradycji lokalnych, – organizacja czasu wolnego, – wycieczki, wspólne spotkania mieszkańców Bukowa	kobiety
15.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Syrynia, ul. Powstańców 17	– organizacja czasu wolnego, spotkania okolicznościowe, wyjazdy	emeryci, renciści, osoby niepełnosprawne
16.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Lubomia, ul. Słowackiego 37	– organizacja czasu wolnego, spotkania okolicznościowe, wyjazdy	emeryci, renciści, osoby niepełnosprawne
17.	Stowarzyszenie Dalekowschodnich Sztuk Walki „TAO”, Radlin, ul. Korfantego 17 Zajęcia: Syrynia, ul. Powstańców 17	– organizacja zajęć sportowych i rekreacyjnych, – wspieranie sportowej pasji, – promowanie zdrowego stylu życia	dzieci i młodzież
18.	Stowarzyszenie „Zdrowa Rodzina”, Lubomia, ul. Akacyjowa 62	– wyzwalanie aktywności fizycznej, – pomoc osobom wymagającym ćwiczeń korekcyjnych i rehabilitacyjnych	dzieci, młodzież, dorośli

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W 2009 roku w gminie Lubomia były 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Kościoły w gminie w 2009 roku

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia pw. św. Marii Panny	ul Kościelna 1, Lubomia
2.	Parafia pw. św. Antoniego Padewskiego	ul. Powstańców Śląskich 46, Syrynia
3.	Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy	ul. Główna 24, Buków

4.	Parafia pw. św. Józefa Robotnika	ul. Wiejska 68, Nieboczowy

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach	• nierozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • ograniczone działania mające na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • brak działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia

• pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa	
szanse	zagrożenia
• wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • malejący poziom nielegalnego zatrudnienia • brak zjawiska postępującego ubóstwa • nowe miejsca pracy na terenie gminy Lubomia w związku z budową Zbiornika Racibórz Dolny	• wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy – niska liczba nowych miejsc pracy • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • efektywna praca socjalna • analiza potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • dostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • proponowanie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne bogatej oferty dostępnej na wszystkich poziomach nauczania • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • prowadzenie działań profilaktycznych	• brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzieży • prowadzenie działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego

w obszarze zdrowia • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców	
szanse	zagrożenia
• spadek liczby rodzin dysfunkcyjnych • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców • dobra dostępność opieki medycznej	• zanikanie więzi rodzinnych, rozpad rodzin • niewystarczające wywiązywanie się rodziców ze swoich funkcji • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym • wzrastająca liczba młodzieży dopuszczającej się aktów przemocy, chuligaństwa • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • niewystarczający dostęp do lekarza rodzinnego i specjalistów, zwłaszcza w godzinach popołudniowych

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • różnorodne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy	• nieprowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak pozyskiwania kadry do pracy z osobami uzależnionymi • brak dostępu rodzin dotkniętym problemami uzależnień do pomocy prawnej • brak działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych • brak zespołów interdyscyplinarnych • niepodejmowanie działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	
szanse	zagrożenia
• wzrost liczby osób wyleczonych z uzależnień • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • objęcie leczeniem odwykowym większej liczby osób uzależnionych i współuzależnionych • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • zaprogramowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	• obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • niezmnijająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • brak wystarczającej ilości kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak funkcjonowania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezdomności • zapobieganie bezdomności oraz prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych • prowadzenie działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych	• brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • brak opracowywania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niewzrastająca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin • brak zjawiska minimalizowania problemów	• istnienie problemu bezdomności • zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • wzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia • wzrost w gminie liczby osób bezdomnych

osób bezdomnych • budowa mieszkań socjalnych lub domu dla bezdomnych na terenie Nowych Nieboczów	zmagających się z bezrobociem • nieodpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych • niewzrastająca liczba osób wychodzących z bezdomności

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych • podejmowanie działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • prowadzenie działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • zapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie	• niewystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze

szanse	zagrożenia

• posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • korzystanie z usług opiekuńczych przez większą liczbę osób starszych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • funkcjonowanie w gminie grupy wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • odpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • dobry poziom życia osób starszych nie • wysoka liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • dobra dostępność domów pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • budowa domu dziennego pobytu lub domu pomocy społecznej dla mieszkańców gminy na terenie Nowych Nieboczów	• wzrost liczby osób starszych • zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • marginalizacja problemów i potrzeb osób starszych • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań służących określeniu liczby osób niepełnosprawnych • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	• niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • brak udziału w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • brak grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • brak działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • brak wzrostu liczby dzieci wymagających	• wzrost liczby osób niepełnosprawnych • wrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników OPS-u • zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak funkcjonowania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych

umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych	• niewystarczająca baza rehabilitacyjna • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • marginalizowanie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych – postępujące wykluczenie tych osób • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • prowadzenie działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów OPS-u • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych	• brak działań inicjujących powstawanie nowych placówek pomocy społecznej • brak działań inicjujących wolontariat
Szanse	Zagrożenia
• niezwiększająca się liczba beneficjentów • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • niepopadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia	• niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niski poziom integracji i aktywności

• rosnąca świadomość mieszkańców pozwalająca na lepsze rozpoznanie ich potrzeb społecznych • odpowiednia jakość obsługi klientów OPS-u, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • istnienie organizacji pozarządowych (m.in. dobrze działających w dziedzinie sportu) • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe	społecznej – niewielka chęć do podejmowania inicjatyw społecznych oraz działań w ramach wolontariatu

INNE MOCNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA	
mocne strony	słabe strony
• rozwijanie szkolnictwa, turystyki • upowszechnianie zdrowego stylu życia • dobre współdziałanie instytucji gminnych	• zwiększająca się liczba osób starszych i samotnych przy wzrastających kosztach pobytu w Domu Pomocy Społecznej poza gminą (na terenie gminy Lubomia brak DPS-ów) • wzrastająca liczba osób bezdomnych przy braku mieszkań socjalnych • zwiększająca się liczba osób wymagających całodobowej opieki przy jednoczesnym braku placówek opiekuńczo-leczniczych i ograniczonej liczbie miejsc (a przez to wydłużającym się okresie oczekiwania) w placówkach tego typu poza gminą • budowa Zbiornika Racibórz Dolny na obszarze 1.065 ha gminy, co stanowi 25,5% jej terytorium
szanse	zagrożenia
• możliwość pozyskania nowych miejsc pracy w związku z budową zbiornika przeciwpowodziowego „Racibórz Dolny” • stworzenie miejsca, w planowanej wsi Nowe Nieboczowy, o nowoczesnej infrastrukturze mieszkalno-rekreacyjno-socjalnej • możliwość budowy mieszkań socjalnych lub domu dla bezdomnych lub domu dziennego pobytu lub domu pomocy społecznej na terenie planowanych Nowych Nieboczów	• ograniczone środki finansowe na budownictwo socjalne

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w gminie zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży, wzrasta natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Tendencja ta implikuje konieczność dopasowania oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży, a osobom starszym zapewnienia pomocy materialnej i rzeczowej, dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej** diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż jest ona słabo rozwinięta. Brak przede wszystkim kanalizacji, wiele zastrzeżeń wzbudza stan techniczny dróg. Wpływ na taki stan rzeczy ma generujący wysokie koszty budowy infrastruktury rozproszony charakter zabudowy miejscowości wiejskich. Pomimo tych trudności w latach 2007-2009 zrealizowano w gminie m.in. takie inwestycje, jak: budowa 2 hal sportowo-rekreacyjnych, remont sieci wodociągowej przy ul. Tartakowej i Niepomucena w Lubomi, remont ulic Ogrodowej, Rogozina i Nowej w Syryni oraz ulicy Tartakowej i chodnika przy ul. Asnyka w Lubomi, modernizacja elewacji budynku Ośrodka Zdrowia w Lubomi, wykonanie monitoringu przy ul. Szkolnej oraz ul. Mickiewicza w Lubomi, zakup klimatyzacji dla OSP Lubomia, remont budynku przedszkola w Lubomi oraz dokonanie remontu drogi gminnej w Syryni.

Jeśli chodzi o **komunikację** w gminie, dobre połączenia mają mieszkańcy wsi: Lubomia, Syrynia i Grabówka. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Buków, Ligota Tworkowska, Nieboczów. Podstawowym środkiem przewozowym jest autobus. Większość linii kursuje wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Dostępność komunikacyjną gminy stanowi sieć autobusów PKS oraz prywatny transport mikrobusowy łączący gminę Lubomia z sąsiednimi gminami.

Analiza **sytuacji gospodarczej** gminy wykazała, że w gminie występuje drobny przemysł oraz funkcjonują zakłady produkcji rolnej. Rozwijają się hodowla zwierzęca (drobiu, trzody chlewnej, bydła). W strukturze własnościowej gospodarstw rolnych gminy dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych, pracą na własny rachunek zajmuje się ponad połowa mieszkańców gminy.

Gospodarka determinuje sytuację na **rynku pracy**. Jej analiza wykazała, że na koniec 2009 roku liczba osób bezrobotnych w gminie wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem

(wśród nich większość stanowili mężczyźni). Najczęściej bez zatrudnienia pozostawały osoby młode z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy, oraz osoby mające za sobą kilkanaście lat pracy, którym z kolei powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Co się tyczy **zasobów i warunków mieszkaniowych**, w latach 2007-2009 liczba mieszkań w gminie Lubomia nieznacznie, lecz stale się zmniejszała. Niepokój budził również brak nowo oddanych mieszkań socjalnych i innych budynków niemieszkalnych. Nieznacznie zwiększyła się powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę.

Problemem związanym ze złą polityką mieszkaniową jest **bezdomność**, która – jak wykazała diagnoza – nie urasta w gminie Lubomia do rangi problemu społecznego, a jest jedynie zjawiskiem. Przez większość część roku ma charakter jednostkowy, ulegając nasileniu w okresie zimowym, i dotyczy głównie mężczyzn z problemem alkoholowym.

Analiza **zasobów edukacyjnych** gminy pozwoliła stwierdzić, iż na jej terenie funkcjonuje 8 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe i 2 szkoły gimnazjalne. Na terenie gminy dzieci nie są objęte opieką w żłobkach oraz nie ma placówek szkolnictwa średniego i wyższego.

Jeśli chodzi o **instytucje kultury**, działalność w gminie prowadzą: Gminny Ośrodek Kultury, Wiejski Dom Kultury w Syryni, Świetlice w Bukowie, Nieboczowach i w Ligocie Tworkowskiej, Biblioteka Publiczna w Lubomi, Biblioteka Publiczna w Syryni, Punkt Filialny Biblioteki w Nieboczowach, a także Kino „Odra”. W gminie odbywa się wiele imprez kulturalnych, wśród których wyróżniają się Dni Gminy.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest dobrze rozwinięta. Składa się na nią m.in. 5 obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego w Nieboczowach i Bukowie. W gminie działają również liczne kluby sportowe, w tym uczniowskie, a każdy z nich ma do dyspozycji swoje boisko wraz z odpowiednim zapleczem.

Jeśli chodzi o **walory turystyczne** gmina rozwija funkcję turystyczno-rekreacyjną, głównie za pomocą ośrodków rekreacyjnych i wypoczynkowych, a także ustalonych szlaków turystycznych, spacerowych i ścieżek rowerowych, wykorzystując zróżnicowane ukształtowanie terenu. Znajduje się tu wiele pięknych miejsc, do których należy Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Wielikąt”. Staje się on celem wycieczek rowerowych (przez teren gminy przebiega trasa rowerowa 316Y). Na terenie gminy zlokalizowane są też ośrodki

wypoczynkowe oferujące pełną gamę usług turystycznych. Uzupełnieniem oferty turystycznej miejscowości są liczne obiekty zabytkowe oraz baza gastronomiczno-turystyczna (Ośrodek Szkoleniowo-Rekreacyjno-Wypoczynkowy „Raj” oraz liczne restauracje, domy przyjęć i kawiarnie).

Co się tyczy **infrastruktury zdrowotnej**, w gminie funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, są prowadzone 3 prywatne praktyki lekarskie oraz działają 2 apteki. Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dzieci i młodzieży są: zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia refrakcji i akomodacji, niedokrwistość, alergie – dychawica oskrzelowa oraz zaburzenia rozwoju. Dorosła populacja gminy najczęściej zmaga się natomiast z chorobami układu krążenia, chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, przewlekłymi chorobami układu trawiennego, cukrzycą, przewlekłym nieżytem oskrzeli, dychawicą oskrzelową oraz chorobami obwodowego układu nerwowego.

Analiza **sytuacji dziecka** w gminie wykazała, że problemami, które najczęściej dotykają dzieci, młodzież i ich rodziny, są dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, zjawisko ubożenia rodzin (powodowane m.in. bezrobociem, które na skutek wyjazdu jednego z rodziców w poszukiwaniu pracy za granicę prowadzi do eurosieroctwa), agresja i przemoc w grupie rówieśniczej oraz sięganie po środki uzależniające (alkohol pity w domu rodzinnym, papierosy, pojedyncze przypadki sięgania po narkotyki). Zdarzają się również problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego oraz niszczenie mienia społecznego.

Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zwiększenia dostępu do pomocy pedagoga, psychologa i logopedy, rozszerzenia wsparcia w postaci dożywiania oraz organizowania terapii zajęciowej dla dzieci i młodzieży z objawami niedostosowania społecznego.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, w 2009 roku popełniono ogółem 68 przestępstw, wśród których najczęściej dominowały kradzieże cudzej rzeczy, włamania i znęcanie się. Oprócz tego odnotowano 104 zdarzenia w ruchu drogowym, w tym 8 wypadków, 42 kolizje i 54 przypadki przestępstwa polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego i roweru w stanie nietrzeźwości. Wśród sprawców przestępstw popełnionych w gminie w 2009 roku, największą grupę stanowiły osoby w wieku 26-35 lat i 46-60 lat.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadrę w 2009 roku stanowiło 11 osób (stan zatrudnienia zaspokajał potrzeby

ośrodka). W wykonywaniu zadań OPS współdziałał z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2007-2009 zmieniała się z roku na rok – w 2009 r. nastąpił ich wzrost w stosunku do roku poprzedniego. W analizowanym okresie zwiększył się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy. Największą grupę w ich gronie stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach, odzieży i obuwia, brały także udział w spotkaniach okolicznościowych i wyjazdach letnich (np. na kolonie). Diagnozę tę potwierdziły dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej; w latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną było ubóstwo, w dalszej kolejności bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn jak, alkoholizm, sieroctwo, przemoc w rodzinie, bezdomność czy trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Infrastruktura socjalna gminy, obok OPS-u, to jedna świetlica opiekuńczo-wychowawcza. Mieszkańcy gminy Lubomia korzystali również z oferty Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz jednostek wsparcia działających poza gminą, do których m.in. należą: Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Wodzisławiu Śląskim, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Wodzisławiu Śląskim, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krzanowicach, Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez SS. Maryi Niepokalanej w Raciborzu, Dom Pomocy Społecznej im. Papieża Jana Pawła II w Gorzycach, Dom Pomocy Społecznej im. ks. St. Kard. Wyszyńskiego w Mielcu, Dom Pomocy Społecznej w Strzelcach Opolskich, Dom dla Bezdomnych „Arka N” w Raciborzu, Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Wodzisławiu Śląskim, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Rybniku, Ośrodek Readaptacyjny „ETOH” – Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej.

Analiza **sytuacji osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że ich udział w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku wynosił 8,6%. Osoby w wieku produkcyjnym dotknięte niepełnosprawnością stanowiły 7,5% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne

w wieku poprodukcyjnym, których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 23,5%. Najwięcej osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie posiadało wykształcenie podstawowe ukończone i zasadnicze zawodowe. Zdecydowana większość osób zmagających się z tym problemem była bierna zawodowo.

Wysoką skalę niepełnosprawności w gminie potwierdziły dane Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczące powodów udzielania wsparcia oraz przyznawania zasiłków pielęgnacyjnych, których liczba z roku na rok rosła.

Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pokazała, że ich rozmiar wyłaniający się z danych statystycznych może się różnić od faktycznego stanu. Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. W latach 2007-2009 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie przeznaczono zbliżoną pulę środków finansowych. Choć liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych była coraz mniejsza, to liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmieniła się nieznacznie. W ramach swojej działalności GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2008-2009 liczba osób nimi objętych praktycznie się nie zmieniała (po 1 osobie w każdym roku). Z roku na rok natomiast nieznacznie rosła liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2007-2009 GKRPA skierowała na terapię 8 sprawców przemocy w rodzinie, ale nie wystosowała żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok GKRPA ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełniły Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Policji w Gorzycach, Gminne Ognisko Wychowawcze, Prokuratura, Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich, Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka, stowarzyszenia pozarządowe oraz parafie, szkoły i przedszkola.

Badania ankietowe w środowisku lokalnym wykazały, że za największe atuty gminy mieszkańcy uważają dobrze rozwiniętą bazę rekreacyjno-sportową i dobry stan placówek oświatowych, a także atrakcyjne położenie geograficzne i komunikacyjne (w nieznacznej odległości od Raciborza i Wodzisławia Śląskiego) oraz walory krajoznawczo-przyrodnicze. Podkreślają również wysoki stan oświaty i kultury, dobrą organizację władz i właściwe wykorzystywanie środków unijnych.

Najczęściej wymienianymi przez mieszkańców słabościami były z kolei brak kanalizacji, częste awarie wodociągów, zły stan dróg lokalnych, niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych, deficyty w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, w mieszkalnictwie komunalnym i socjalnym oraz utrudniony dostęp do usług medycznych, brak domów dziennego pobytu dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, a także brak placówki dla młodzieży. Do słabych stron zaliczyli także rosnące bezrobocie oraz brak ofert pracy dla niepełnosprawnych. Część mieszkańców uznała, że nie w pełni wykorzystuje się atrakcyjne położenie miejscowości.

Do problemów najczęściej występujących w gminie, mieszkańcy zaliczyli alkoholizm oraz bezrobocie, na kolejnych miejscach dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe, sieroctwo społeczne, problemy związane ze starzeniem się oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. Jednocześnie stwierdzili, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem, osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, osoby starsze, samotne i niepełnosprawne, osoby i rodziny dotknięte skutkami powodzi lub innych klęsk żywiołowych oraz osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, a oferta świadczonej pomocy jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie, dysfunkcyjność rodzin, starzenie się społeczności lokalnej, ubóstwo, zdrowie oraz warunki mieszkaniowe, a także uzależnienia i niepełnosprawność.

Według mieszkańców, działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, powinny przede wszystkim skupić się na przeciwdziałaniu bezrobociu oraz rozbudowie mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego. Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej, prawnej i społecznej oraz specjalistycznych usług medycznych, a także zmniejszenia skali problemu uzależnień (głównie poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych i terapeutycznych). Za konieczne uważają też utworzenie na terenie gminy świetlicy środowiskowej (lub socjoterapeutycznej) oraz promocję i organizowanie imprez prozdrowotnych.

Analiza **sektora pozarządowego** w gminie pozwoliła stwierdzić, iż w 2009 roku obejmował on 18 organizacji. Samorząd gminy podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom realizacji zadań własnych, dofinansowania

działalności statutowej oraz wsparcia lokalowego. W gminie były także 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego.

Dokonana z udziałem przedstawicieli samorządu gminy **analiza SWOT** umożliwiła identyfikację mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją, pomagając jednocześnie usystematyzować zgromadzoną dotychczas wiedzę.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Lubomia na lata 2011-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2011-2020, jest następująca:

**Lubomia gminą zintegrowanej i aktywnej społeczności lokalnej,
zaspokajającą potrzeby mieszkańców
oraz stwarzającą im możliwości rozwoju**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. poprzez pozyskiwanie żywności z Banku Żywności.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu wydawania żywności.
6. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
7. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, przyznawanie im stypendiów szkolnych, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
8. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.

4. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie Centrum Integracji Społecznej.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezrobotnych

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Tworzenie w gminie mieszkań socjalnych, m.in. przy wykorzystaniu budynku przy ul. Mickiewicza 69 w Lubomi.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska w województwie śląskim (Dom dla Bezdomnych „Arka N” w Raciborzu, Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Wodzisławiu Śląskim, Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej w Mariance Rędzińskiej, Ośrodek Readaptacyjny „ETOH” – Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej, organizacje pozarządowe, w tym Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Rybniku, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób korzystających z punktu wydawania żywności,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Centrum Integracji Społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników OPS-u i placówek oświatowych.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej i prawnej – podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu pomocy rodzinie.
5. Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
7. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających w gminie.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku.
10. Rozwijanie oferty Gminnego Ogniska Wychowawczego w Niebochowach oraz podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie świetlicy środowiskowej (ewentualnie, w sprzyjających okolicznościach, świetlicy socjoterapeutycznej).
11. Opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

12. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób korzystających z punktu pomocy rodzinie,
- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba zmodernizowanych i wyposażonych placówek oświatowych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,

- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba dzieci objętych wsparciem przez gminne ognisko wychowawcze,
- liczba dzieci korzystających ze świetlicy środowiskowej (lub socjoterapeutycznej),
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek w ramach działającego w gminie klubu seniora (ewentualnie, w sprzyjających okolicznościach, utworzenie w gminie domu dziennego pobytu).
5. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em, PFRON-em i Wodzisławskim Centrum Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy uzyskaniu dostępu do rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych oraz uzyskaniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
6. Rozwijanie współpracy z podmiotami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym z Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Wodzisławiu Śląskim.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wodzisławskie Centrum Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży w Wodzisławiu Śląskim, Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Wodzisławiu Śląskim, organizacje pozarządowe (w tym Caritas Archidiecezji Katowickiej, Oddział w Gorzycach), kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunów,
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób korzystających z oferty klubu seniora (lub domu dziennego pobytu),
- liczba osób niepełnosprawnych objętych rehabilitacją,
- liczba i wartość zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,

- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Diagnozowanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.
2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniami, w tym tworzenie grup wsparcia.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
4. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących stosowania zakazu reklamy i promocji oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.
10. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
11. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zawiera stanowiący załącznik do strategii gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020 (powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie – 2011 r.).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,

- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach i kursach.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
4. Zwiększenie dostępu mieszkańców gminy do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.
5. Coroczne informowanie decydentów, w tym radnych, o występujących w gminie problemach społecznych i istniejących potrzebach społecznych.
6. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
8. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki pomocnicze i organizacyjne gminy, w tym Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń i kursów, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2011-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem wójta.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2011-2020 stanowią następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

**Projekt 1. „Jak to miło i wesoło, gdy integrujemy się wkoło” z Działania 7.3
– „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji” Priorytetu VII POKL**

Wnioskodawca projektu:

Gmina Lubomia – realizator Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lubomi, ul. Szkolna 2.

Cel główny projektu:

- podniesienie prestiżu szkoły jako miejsca integracji środowiskowej,
- integracja lokalnej wiejskiej społeczności poprzez organizowanie różnych imprez,
- kształtowanie postaw prospołecznych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców.

Cele szczegółowe projektu:

- angażowanie dzieci i młodzieży do pracy na rzecz integracji środowiska,
- zwiększenie funkcji kulturotwórczej szkoły w środowisku lokalnym,
- zachęcenie mieszkańców Lubomi do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły.

Miejsce realizacji projektu:

- Gmina Lubomia, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lubomi, ul. Szkolna 2.

Beneficjenci projektu:

- uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Lubomi,
- społeczność lokalna – mieszkańcy Lubomi.

Czas realizacji projektu:

Od stycznia 2011 do końca lutego 2012

Projekt 2. „The Sound of the Nature” („Dźwięki natury”) – COMENIUS – „Partnerskie Projekty Szkół”

Wnioskodawca projektu:

Szkoła w Turcji (koordynator) - partnerstwo szkół z Polski, Węgier, Litwy, Norwegii i Włoch.

Cel główny projektu:

- Wymiana poglądów, doświadczeń w ramach programu Comeniusa „Uczenie się przez całe życie”.

Cele szczegółowe projektu:

- ukazanie pozytywnego wpływu przyrody i muzyki na życie człowieka oraz eliminowanie agresji wśród uczniów,
- wymiana poglądów i doświadczeń pomiędzy partnerskimi szkołami, nowe ciekawe metody nauczania,
- angażowanie uczniów w ochronę środowiska naturalnego,
- wzrost świadomości konieczności dbania o środowisko naturalne.

Miejsce realizacji projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lubomi, ul. Szkolna 2.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie z partnerski szkół, którzy zostaną aktywnie włączeni w pracę nad realizacją projektu.

Partnerzy w realizacji projektu:

- Szkołą koordynującą projekt Comenius jest szkoła w Turcji,
- Partnerami są szkoły w: Polsce (Lubomia), na Litwie (Sianliai), na Węgrzech (Lengyeltoti), we Włoszech (Sabanolie) i Norwegii (Granarollen).

Czas realizacji projektu:

Projekt będzie realizowany przez 2 lata (od sierpnia 2010 do lipca 2012).

Projekt 3. „Nie tracąc przeszłości wygrać przyszłość” projekt POKL nr 9.1.2/2010

Wnioskodawca projektu:

Gmina Lubomia – ul. Szkolna 1- realizatorem jest Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lubomi, ul. Szkolna 2.

Cel główny projektu:

- wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów ze szkoły podstawowej i gimnazjum poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych, terapię logopedyczną i socjoterapeutyczną.

Cele szczegółowe projektu:

- tworzenie warunków równych szans edukacyjnych dla dzieci napotyających na bariery o charakterze środowiskowym,
- podniesienie jakości kształcenia dzieci i młodzieży z dysfunkcjami rozwojowymi,
- przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez kreatywne formy spędzania wolnego czasu,
- rozwój kompetencji społecznych, przedsiębiorczych, interpersonalnych.

Miejsce realizacji projektu:

Gmina Lubomia, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lubomi.

Beneficjenci projektu:

Projektem objęci zostaną wszyscy uczniowie i uczennice ZSO w Lubomi w mniejszym lub większym zakresie.

Czas realizacji projektu:

Od 1 września 2010 do 31 lipca 2012.

Projekt 4. Komputeryzacja bibliotek

Wnioskodawca projektu:

Gminna Biblioteka Publiczna, ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia.

Cel główny projektu:

Skomputeryzowanie filii bibliotek, podłączenie Internetu.

Cele szczegółowe projektu:

- zakup komputerów, podłączenie Internetu,

- zakup nowości wydawniczych,
- imprezy kulturalne dla dzieci,
- zakup programu bibliotecznego „LIBRA”.

Miejsce realizacji projektu:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Lubomi,
- Filia nr 1 w Syryni, Filia nr 2 w Nieboczowach.

Beneficjenci projektu:

Czytelnicy biblioteki (dzieci, młodzież, studenci, osoby pracujące, bezrobotni).

Partnerzy w realizacji projektu:

Gminny Ośrodek Kultury w Lubomi.

Czas realizacji projektu:

Lata 2011-2020.

Projekt 5. „Polsko-czeskie maluchy na start – wyrównywanie szans edukacyjnych przedszkolaków z polsko-czeskiego pogranicza”

Wnioskodawca projektu:

Gmina Lubomia, ul. Szkolna 1

Cel główny projektu:

Pomoc dzieciom wiejskim w wyrównywaniu szans edukacyjnych przy starcie w życie szkolne poprzez wyeliminowanie wad wymowy.

Cele szczegółowe projektu:

Integracja przedszkolaków, przełamywanie barier językowych,

Miejsce realizacji projektu

Przedszkole, ul. Szkolna 5, 44-360 Lubomia.

Beneficjenci projektu:

- Przedszkole w Bohuminie,
- Przedszkole w Horni Sucha.

Partnerzy w realizacji projektu:

- Przedszkole w Bohuminie,
- Przedszkole w Horni Sucha.

Czas realizacji projektu: 1 rok

Projekt 6. „W stronę tradycji”

Wnioskodawca projektu:

Gmina Lubomia, ul. Szkolna 1.

Cel główny projektu:

Poznanie obrzędów i zwyczajów panujących w rodzinie, związanych ze świętami oraz tańce ludowe i śpiewy w gwarze śląskiej.

Cele szczegółowe projektu:

- poznawanie życia codziennego swoich przodków: pracy, zabawy, ubioru, tradycyjnych śląskich potraw,
- wybrane tańce i śpiewy ludowe w gwarze śląskiej, udział w konkursach muzycznych związanych tematycznie z kulturą regionalną.

Miejsce realizacji projektu:

Przedszkole, ul. Szkolna 5, 44-360 Lubomia.

Beneficjenci projektu:

Dzieci z Przedszkola w Dolnej Lutyni.

Partnerzy w realizacji projektu:

Przedszkole w Dolnej Lutyni

Czas realizacji projektu:

1 rok.

Projekt 7. Współpraca młodzieży zjednoczonej Europy podstawą edukacji interkulturowej i językowej – program „Uczenie się przez całe życie” COMENIUS

Wnioskodawca projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia,
tel. (32) 451 73 53, zsosyrynia@wp.pl

Cel główny projektu:

Nawiązanie przyjaźni międzynarodowych.

Cele szczegółowe projektu:

- umożliwienie kontaktu z językiem niemieckim,
- podniesienie w szkole poziomu znajomości języków obcych,
- poznanie kultur polskiej i niemieckiej,
- doskonalenie umiejętności językowych w piśmie,
- doskonalenie wymiany informacji i ekspresji głosowej podczas wspólnych spotkań,
- poznanie nowych rodzajów strategii uczenia się,
- zdobycie wiedzy na temat europejskich systemów oświatowych i metodyki nauczania.

Miejsce realizacji projektu:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia,

- Balingen – Frommern, 72336 Beethovenstrasse 16.

Beneficjenci projektu:

- uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Syryni wraz z nauczycielami,
- uczniowie szkoły w Balingen wraz z nauczycielami.

Czas realizacji projektu:

Od 1 sierpnia 2009r. do 31 lipca 2011r.

Projekt 8. Program rządowy „Radosna szkoła” – zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw

Wnioskodawca projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia,
tel. (32) 451 73 53, zsosyrynia@wp.pl

Cel główny projektu:

Zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw – świetlica.

Cele szczegółowe projektu:

Doposażenie świetlicy szkolnej w pomoce dydaktyczne potrzebne do organizowania zajęć plastycznych, manualnych, rozwijających percepcję wzrokową i słuchową, wyobraźnię przestrzenną oraz sprawność ruchową.

Miejsce realizacji projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia.

Beneficjenci projektu:

- uczniowie klas I-III oraz dzieci 6-letnie, które rozpoczną naukę w nowym roku szkolnym,
- uczniowie szkoły korzystający ze świetlicy.

Czas realizacji projektu:

Od października 2009 r. do grudnia 2010 r.

Projekt 9. Pierwsze Uczniowskie Doświadczenia Droga do Wiedzy

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół Ogólnokształcących, Syrynia, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia,
tel. (32) 451 73 53, zsosyrynia@wp.pl

Cel główny projektu:

Wdrożenie elastycznego modelu edukacji dostosowanego do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów z wykorzystaniem nowatorskich metod i treści kształcenia.

Cele szczegółowe projektu:

Rozwijanie u dzieci wszystkich rodzajów inteligencji: lingwistycznej, matematyczno-logicznej, wizualno-przestrzennej, muzycznej, ruchowej (kinestetycznej), interpersonalnej (społecznej), intrapersonalnej (refleksyjnej).

Miejsce realizacji projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie klasy I w roku szkolnym 2010/2011.

Czas realizacji projektu:

Kwiecień 2009 – grudzień 2010.

Projekt 10. „Trzymaj formę”

Wnioskodawca projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia,
tel. (32) 451 73 53, zsosyrynia@wp.pl

Cel główny projektu:

Edukacja w zakresie trwałego kształcenia prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Cele szczegółowe projektu:

- rozwijanie zainteresowań uczniów i poszerzanie ich wiedzy o świecie,
- promowanie aktywności fizycznej,
- uczenie prawidłowego, zróżnicowanego i zbilansowanego sposobu odżywiania się, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie.

Miejsce realizacji projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących, Syrynia ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie klasy I gimnazjum.

Czas realizacji projektu:

Lata 2010-2012.

Projekt 11. „Poszerzyć horyzonty – szkoła pełniejszych szans”

Wnioskodawca projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Syryni, ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia,
tel. (32) 451 73 53, zsosyrynia@wp.pl

Cel główny projektu:

Stworzenie warunków i pomoc we wszechstronnym rozwoju każdego ucznia dla ułatwienia startu w przyszłość i odnalezienia się we współczesnym świecie oraz zacieśnienie współpracy pomiędzy rodzicami uczniów a szkołą.

Cele szczegółowe projektu:

- poprawa sytuacji edukacyjnej uczniów, zarówno w wymiarze indywidualnym jak i środowiskowym poprzez korzystanie z różnorodnych zajęć, które będą służyć wszechstronnemu rozwojowi, uzupełnianiu wiedzy, rozwijaniu zainteresowań i kompetencji kluczowych,
- kształtowanie postaw i umiejętności niezbędnych do kontynuowania nauki na wyższych szczeblach edukacji szkolnej,
- zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji wynikającej z trudnej sytuacji materialnej uczniów,
- przeciwdziałanie bezradności społecznej,
- zaspokajanie potrzeb spędzania wolnego czasu,
- sprawniejsze porozumiewanie się w języku ojczystym i w językach obcych,
- rozwijanie zainteresowań matematyczno-przyrodniczych,
- wykorzystanie wiedzy informatycznej w praktyce.

Miejsce realizacji projektu:

Zespół Szkół Ogólnokształcących, Syrynia ul. Powstańców 26, 44-361 Syrynia.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie ZSO w Syryni.

Czas realizacji projektu

Od 15 września 2010 r. do 14 września 2012 r.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2011-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2007-2009

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

Tabela 14. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2007-2009

Tabela 15. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 16. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009

Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

- Tabela 18. Obiekty rekreacyjno-sportowe oraz turystyczne w gminie
- Tabela 19. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży uczęszczających do Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Lubomi i w Syryni
- Tabela 20. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2009 roku
- Tabela 21. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku
- Tabela 22. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku
- Tabela 23. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2009 roku
- Tabela 24. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2009 roku według wieku
- Tabela 25. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku
- Tabela 26. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku
- Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2007-2009
- Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 29. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku
- Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2007-2009
- Tabela 32. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 33. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 34. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009
- Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2009 roku
- Tabela 36. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku
- Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku
- Tabela 38. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku
- Tabela 39. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych
- Tabela 40. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 41. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 42. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie
- Tabela 43. Organizacje pozarządowe w gminie w 2009 roku
- Tabela 44. Kościoły w gminie w 2009 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?